

مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی، دوره ۱۰، جلسه: ۹۹

صورت مشروح مجلس یکشنبه ۲۹ فروردین ۱۳۱۶

فهرست مطالب:

۱- تصویب صورت مجلس

۲- تقدیم دو فقره لایحه از طرف آقای وزیر عدلیه

۳- شور و تصویب لایحه اعطای اختیار به کمیسیون قوانین عدلیه

۴- شور دوم خبر کمیسیون قوانین عدلیه راجع به مقررات بیمه

۵- تصویب یک فقره مرخصی

۶- موقع و دستور جلسه بعد- ختم جلسه

(مجلس یک ساعت و چهل دقیقه قبل از ظهر به ریاست آقای بیات (نایب رئیس) تشکیل گردید)

صورت مجلس شنبه ۲۱ فروردین را آقای مؤیداحمدی (منشی) قرائت نمودند.

اسامی غایبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غایبین بی اجازه - آقایان: غلامحسین ملک - مؤیدقوامی - شیرازی - توانا - سلطانی - دکتر ادهم -
اعظم زنگنه - فزونی - علوی سبزواری - جلائی - فاطمی - مژدهی - دکتر قزلایاغ - دبیرسهرابی - ناصری -
دهستانی - هدایت - مراد ابراهیمی ریگی

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: کاشف - نیکپور - دکتر سمیعی - همراز - بیات ماکو

۴ - شور دوم خبر کمیسیون قوانین عدلیه راجع به مقررات بیمه

نایب‌رئیس - خبر کمیسیون قوانین عدلیه راجع به مقررات بیمه برای شور دوم مطرح است.

خبر از کمیسیون قوانین عدلیه به مجلس شورای ملی

کمیسیون قوانین عدلیه لایحه نمره ۳۹۰۹۳ دولت راجع به مقررات بیمه را برای شور ثانی با حضور آقای وزیر عدلیه تحت شور و مذاقه قرار داده با مطالعه به پیشنهادات آقایان نمایندگان و جرح و تعدیل مواد و بالنتیجه خبر شور اول با اصلاحاتی تصویب و اینک مواد ذیل را به عنوان خبر شور ثانی به مجلس شورای ملی پیشنهاد می‌نماید:

نایب‌رئیس - چون لایحه طبع و توزیع شده محتاج به قرائت نیست. ماده اول قرائت می‌شود.

معاملات بیمه

ماده اول:

بیمه عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می‌کند در ازای پرداخت وجه یا وجوهی از طرف دیگر در صورت وقوع یا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده یا وجه معینی بپردازد. متعهد را بیمه‌گر طرف تعهد را بیمه‌گذار وجهی را که بیمه‌گذار می‌پردازد حق بیمه و آنچه را که بیمه می‌شود موضوع بیمه نامند.

نایب‌رئیس - آقای جمشیدی

جمشیدی - این ماده اول تعریف بیمه است تعریف باید جامع و مانع باشد اینجا می‌گوید (بیمه عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می‌کند که در ازای پرداخت وجه یا وجوهی از طرف دیگر در صورت وقوع یا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده یا وجه معینی بپردازد) بنده می‌خواهم بدانم آیا طرف دیگر در مقابل

این جبران خسارتی که بیمه‌گر می‌کند تعهدی ندارد یا دارد؟ او هم باید تعهد بکند به این که اقساط خود را بپردازد یا مطابق مقررات رفتار کند و این فقط تعریف از یک طرفشده است در حالتی که به عقیده بنده باید از هر دو طرف تعریف شود.

مخبر کمیسیون عدلیه (آقای نقابت) - عرض کنم کلمه عقد که اینجا ذکر شده چون عقد طرفینی است وقتی گفتیم بیمه عقدی است البته هم طرف ایجاب دارد و هم طرف قبول و بالاخره یک قراردادهایی هم دارد که به موجب آن تعهدات بیمه‌گذار هم در مواد آتیه معین می‌شود.

نایب رئیس - آقای عراقی

عراقی - به طوری که آقای مخبر جواب فرمودند تصور می‌کنم که جوابشان مقنع نبود بیمه عقدی است البته عقد دو طرف دارد ایجاب و قبول ولی در تعریف عقد را یک طرف قرار داده‌اند چرا؟ چون می‌نویسد بیمه عقدی است که به موجب آن عقد یک طرف تعهد می‌کند بنابراین اشکال آقای جمشیدی وارد است تعریف باید هم مانع باشد هم جامع اینجا که آقای مخبر جواب دادن عقد دو طرف دارد البته عقد دو طرف دارد ولی در اینجا یک طرف را به واسطه این عبارت از بین برده است بیمه عقدی است که یک طرف این تعهد را می‌کند این را نمی‌شود عقد گفت.

نایب رئیس - آقای مؤیداحمدی.

مؤیداحمدی - همین طوری که آقای جمشیدی فرمودند تعریف باید جامع باشد افراد خودش را و مانع باشد از دخول غیر. ماده اول تعریف بیمه است به عقیده بنده دو طرف را ذکر کرده است توجه بفرمایید البته عقد که شد طرفینی است یک طرف چه می‌کند هرگاه خسارتی به بیمه گذارنده وارد شود جبران می‌کند طرف دیگر چه می‌کند وجه می‌دهد و در ازای وجهی که می‌دهد آن طرف هم این کار را می‌کند. آن وقت تعریف ترتیب پرداخت وجه را در مواد بعد ذکر کرده پس در تعریف همین اشاره که کرده است کافی است که یک طرف تعهد می‌کند وجهی بدهد و طرف دیگر هم تعهد می‌کند جبران خسارت نماید در موقع بروز حادثه یا در قسمت بیمه عمر پس طرفین تعهد دارند یکی تعهد جبران در موقع وقوع حادثه یکی تعهد پرداخت پول که در هر ماه بدهد تعریف طرفین را دارد منتهی شرحش که چه جور باشد و چطور بدهد در مواد بعد ذکر شده.

نایب رئیس - آقای دکتر طاهری.

دکتر طاهری - بنده موافقم.

نایب رئیس - آقای اعتصامزاده.

اعتصام زاده- بنده در اصل موضوع عرضی ندارم فقط اصلاح عبارتی می‌خواستم عرض کنم در لایحه در شور اول بود بیمه ده و بیمه‌گر بعد در کمیسیون شد بیمه‌گذار و در اینجا باز نوشته است بیمه ده بنده خواستم اجازه فرمایند بیمه‌گذار شود.

مخبر- صحیح است آن هم بیمه‌گذار است اشتباه در چاپ شده است.

نایب‌رئیس- آقای وزیر عدلیه

وزیر عدلیه- بلی بنده موافق هستم.

نایب‌رئیس- رأی می‌گیریم به ماده اول با اصلاح پیشنهادی آقای اعتصام‌زاده که آقای وزیر عدلیه و مخبر کمیسیون هم قبول نمودند آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده دوم قرائت می‌شود.

ماده دوم:

عقد بیمه و شرایط آن باید به موجب سند کتبی باشد و سند مزبور موسوم به بیمه‌نامه خواهد بود.

نایب‌رئیس- نسبت به ماده دوم مخالفی نیست؟ (گفته شد- خیر) رأی می‌گیریم به ماده دوم آقایانی که موافق هستند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد ماده سوم قرائت می‌شود.

ماده ۳:

در بیمه‌نامه باید امور ذیل به طور صریح قید شود:

۱- تاریخ انعقاد قرارداد

۲- اسم بیمه‌گر و بیمه‌گذار

۳- موضوع بیمه

۴- حادثه یا خطری که عقد بیمه به مناسبت آن به عمل آمده است.

۵- ابتدا و انتهای بیمه

۶- حق بیمه

۷ - میزان تعهد بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه.

نایب‌رئیس - مخالفی نیست؟ (خیر) آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد ماده چهارم قرائت می‌شود.

ماده ۴ :

موضوع بیمه ممکن است مال باشد اعم از عین یا منفعت یا هر حق مالی یا هر نوع مسئولیت حقوقی مشروط بر این که بیمه‌گذار نسبت به بقا آنچه بیمه می‌دهد ذی‌نفع باشد و همچنین ممکن است بیمه برای حادثه یا خطری باشد که از وقوع آن بیمه‌گذار متضرر می‌گردد.

نایب‌رئیس - آقایان موافقین با ماده چهارم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده پنجم قرائت می‌شود.

ماده ۵ :

بیمه‌گذار ممکن است اصیل باشد یا به یکی از عناوین قانونی نمایندگی صاحب مال یا شخص ذی‌نفع را داشته یا مسئولیت حفظ آن را از طرف صاحب مال داشته باشد.

نایب‌رئیس - آقایان موافقین با ماده پنجم قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد ماده ششم قرائت می‌شود:

ماده ۶ :

هر کس بیمه می‌دهد بیمه متعلق به خود اوست مگر آن که در بیمه‌نامه تصریح شده باشد که مربوط به دیگری است لیکن در بیمه حمل و نقل ممکن است بیمه‌نامه بدون ذکر اسم (به نام حامل) تنظیم شود.

نایبرئیس - آقای اعتصامزاده

اعتصامزاده - باز هم در اینجا یک اصلاح عبارتی است می نویسد: هر کس بیمه می دهد چون این هم بیمه گذار است اجازه فرمایند نوشته شود هر کس بیمه می گذارد.

نایبرئیس - آقای مخبر با این اصلاح موافق هستند؟

مخبر - همه جا تبدیل شد به بیمه گذار ولی این عبارت مشمول این مورد نیست.

نایبرئیس - آقای اعتصامزاده پیشنهاد می فرمایید که رأی بگیریم؟

اعتصامزاده - خیر پس می گیرم.

نایبرئیس - رأی می گیرم به ماده شش آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. خواهش می کنم در موقع رأی آقایان توجه فرمایند. ماده هفتم قرائت می شود.

ماده ۷ :

طلبکار می تواند مالی را که در نزد او وثیقه یا رهن است بیمه دهد.

در این صورت هرگاه حادثه نسبت به مال مزبور رخ دهد از خساراتی که بیمه گر باید بپردازد تا میزان آنچه راکه بیمه گذار در تاریخ وقوع حادثه طلبکار است به شخص او و بقیه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت.

نایبرئیس - آقای اورنگ.

اورنگ - در این ماده هفتم ذکر می کند که اگر مالی پیش کسی رهن و وثیقه است و نسبت به او خسارتی وارد شد بیمه گر باید آن خسارت را تقسیم بکند آنچه که میزان طلب طلبکار است به طلبکار بدهد و آنچه را که مازاد است بایستی به صاحب مال رد کند ولی عبارت وافی به رد کردن آن مازاد به صاحب مال نیست عبارت وافی نیست که آن بیمه گر پولی را که باید بدهد در موقعی که مال از بین رفته به قدری که من طلبکارم از آن مال پول به من بدهد و مازاد آن را به صاحب مال بدهد و عبارت وافی به این مقصود نیست ذیل عبارت این است که می گوید (در تاریخ وقوع حادثه طلب کار است به شخص او و بقیه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت) بنده عقیده ام این است یعنی غرض این است که عوض این کلمه تعلق خواهد گرفت اگر مقدور است یک کلمه بگذاریم که به صاحب مال رد خواهد شد. چون ممکن است یک بیمه گری باشد که بگوید این تعلق

دارد به او ولی من حالا ملزم نیستم به او بدهم به جای این عبارت تعلق خواهد گرفت اگر بشود بنویسیم به صاحب مال رد خواهد کرد به عقیده من بنده روشن ترمی شود و تکلیف آن بیمه‌گر هم واضح تر می‌شود و به صاحب مال رد می‌کند.

مخبر- گویا آقا با اصل موضوع موافقت فرمودند فقط اشکال در لفظ است که کلمه تعلق خواهد گرفت تبدیل شود به رد خواهد کرد ولی چون معنی یکی است البته موافقت می‌فرمایند که به همین صورت باشد چون در اینجا رعایت این نکته شد که آن کسی که مال نزد او وثیقه است تا حدی که طلبکار است حق عینی به مال دارد بنابراین تا میزان طلبش حق عینی او محفوظ است وثیقه متعلق به او نیست و حقی که متعلق به او نبود باید استرداد کند لازمه‌اش این است (اورنگ- مال که سوخت) البته مال سوخت ولی وجه بیمه که معادل خسارت مال است در تصرف مرتهن می‌ماند کسی که مال پیش او رهن است در تصرف او می‌ماند البته بایستی به قدر طلب خودش بردارد و بقیه را به صاحبش بپردازد و تعلق مازاد به صاحب مال بایستی در اینجا قید شود و استردادش باید به وسایل قانونی باشد که یا می‌دهد یا ازش می‌گیرند بنابراین تعلق خواهد گرفت به عقیده بنده بهتر است. و وافی تر است به مقصود.

نایب‌رئیس- آقای عراقی.

عراقی- در این ماده هفت می‌گوید: طلبکار می‌تواند مالی را که در نزد او وثیقه است یا رهن است بیمه دهد در این صورت هرگاه حادثه نسبت به مال مزبور رخ دهد الی آخر معلوم است کسی که بیمه می‌دهد تعیین قیمت و حق‌الضمانه را او معین می‌کند مال دیگری است پیش کسی وثیقه است به یک مبلغی آن کسی که مال نزد او وثیقه است به اندازه طلب خودش آن مال را بیمه می‌دهد در صورتی که این مال یک قیمتی دارد فرضاً هزار تومان و پیش این آدم رهن است به سیصد تومان و او می‌خواهد برود بیمه دهد و مطابق این ماده او باید برود بیمه دهد در ماده سوم هم بود که میزان خسارت مطابق آنچه که معین شده باید قید شود در این ماده ۷ می‌نویسد میزان معینه را بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه فلان این بین بیمه‌گر و آن کسی است که می‌رود بیمه می‌دهد ولی صاحب مال اطلاعی ندارد که او بیمه می‌دهد ممکن است مال پنج‌هزار تومانی را صاحب وثیقه بیاورد به یک مبلغ کمتری بیمه دهد در این ماده خوب است نوشته شود که بیمه با اطلاع صاحب مال باشد.

مخبر- عرض کنم در مواد بعد یک تعیین تکلیفی شده است که کسی که مالی را در نزد کسی بیمه می‌گذارد بایستی یا مالک عین باشد یا نماینده صاحب مال باشد مالی پیش بنده رهن است بنده هم می‌خواهم آن مال را نزد دیگری به بیمه بگذارم البته روی یک حسن‌نیتی که اگر تلف شود یا حادثه رخ دهد خسارتی را بگیرم که هم حق صاحب مال محفوظ مانده باشد و هم بنده به حکم برسم زیرا در غیر این صورت مسئولیت حفاظت

قانونی به گردن من بود اگر مال تلف شد مطابق قانون مدنی اثبات تفریط نسبت به من نشد من مسئولیتی در مقابل صاحب مال ندارم در هر صورت ممکن است آن مالی که نزد من وثیقه بگذارند من برای حفظ حق خودم به بیمه بگذارم به قیمت واقعی خودش اضافه بر قیمت که محال است و در مواد بعد هم معین شده است که اگر اثبات شد مالی را به قیمت عادلانه نزد کسی بیمه گذاشته است آن بیمه اصلاً باطل و منسوخ است و حتی پول‌هایی هم که داده است پس نمی‌دهند پس بیمه گذاشتن علاوه بر قیمت ممتنع است آمدیم در قسمت کمتر از قیمت فرض بفرمایید یک مالی در حدود یک میلیون ریال قیمت دارد آمده‌ام به نصف بیمه گذاشتم از برای این که کم پول بدهم معادل نصف بیمه می‌گذارم که من به مال خودم برسم ولو این که به نصف قیمت هم بیمه نگذارده‌ام چون بیمه‌گر مطابق قیمت روز تلف پول می‌دهد این مال هم در نتیجه امروز ایام ممکن است تنزل حاصل کند قیمت روز تلف را حساب می‌کنند یا ممکن است اصلاً تلف نشود خسارت دیگری حاصل شود یا نقص پیدا کند در هر حال خسارات را به ما می‌دهد با آن میزان بنابراین گفته می‌شود که اگر جنس تلف شد و شخصی که مال پیش او رهن است پولی از بیمه‌گر گرفت اگر آن پول اضافه باشد بر طلبیم ممکن است من بیشتر از طلبیم گرفته باشم یعنی یک خانه ده‌هزار تومانی را با هزار تومان رهن گرفته‌ام و به سه‌هزار تومان هم رهن داده‌ام اینجا یک‌هزار تومان خودم را برمی‌دارم و اضافه را بایستی به صاحب مال پس بدهم فقط یک موضوع است که اقساط بیمه را کی می‌پردازد این هم در مواد آتیه تکلیفش معین شده است بنابراین اشکالی نسبت به این ماده نیست.

نایب‌رئیس - آقای طهران‌چی

طهران‌چی - بنده غرضم این بود که طلبکار وقتی مال را بیمه گذاشت همان‌طور که آقای عراقی فرمودند این ملزم نیست که تمام ارزش مال را بیاید قیمت بگذارد و بیمه بدهد البته اگر به مقدار طلب خودش گذاشت اشکالی نیست و اگر زیاده‌تر گذاشت باید به اندازه طلب خودش بردارد و مازاد آن را به صاحب مال بدهد این را بنده تصور می‌کنم که این ماده عادلانه نیست مگر این که به این شرط باشد که صاحب مال هم حق بیمه را بدهد اگر بنا شد که حق بیمه را طلبکار بدهد و وصولی اضافه از طلب خودش را به صاحب مال بدهد بدون این که صاحب مال حق بیمه را داده باشد این عادلانه نیست (مخبر - این طور نیست همچون چیزی که اینجا نیست) بسیار خوب این اختیار اینجا به او داده شده است ولی بعد می‌گویید در این صورت هرگاه حادثه نسبت به مال مزبور رخ دهد از خساراتی که بیمه‌گر باید بپردازد تا میزان آنچه را که بیمه‌گذار در تاریخ وقوع حادثه طلبکار است به شخص او و بقیه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت - در هر حال خودش هم به استقلال می‌تواند این کار را بکند البته حق هم هست اما وقتی می‌گوییم هرگاه خسارتی رخ دهد از خساراتی که بیمه‌گر باید بپردازد تا میزان آنچه را که بیمه‌گذار در تاریخ وقوع حادثه طلبکار است به شخص او و بقیه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت این چطور می‌شود آن وجهی که اضافه از طلب او است چرا باید حق بیمه‌اش را بدهد

حق بیمه را من بدهم ولی وقتی خساراتی وارد آمد بدون این که صاحب مال حق بیمه پرداخته باشد مازاد را که حق بیمه‌اش را من داده‌ام او ببرد؟ در اینجا به عقیده بنده باید یک اشاره بشود که حق بیمه را صاحب مال هم باید بپردازد والا بدون حق بیمه که نمی‌شود.

وزیر عدلیه - یک توضیح مقدماتی بنده باید بدهم برای اینکه با این توضیح نه این که این ماده روشن می‌شود بلکه برای مواد بعد هم اشکالاتی که آقایان دارند رفع می‌شود و آن این است که یک اصلی است در حقوق بیمه که هیچ‌کس از راه بیمه نمی‌تواند یک استفاده زیادتر از آنچه که استحقاق دارد و به اصطلاح استفاده نامشروع ببرد این قاعده در حقوق همه‌جا هست و همه‌جا دنیا هم این قاعده را قبول کرده‌اند و ما این قاعده را در تمام این مواد ملحوظ کرده‌ایم آقای عراقی ایرادی فرمودند که می‌بایستی طلبکار مال رهنی را با اطلاع رهن بیمه بگذارد نفهمیدم مقصودشان از این احتیاطی که خواستند به نفع رهن یعنی صاحب مال بکنند چیست برای این که ما در اینجا روابط بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار را معین می‌کنیم و روابط بین رهن و مرتهن در قانون مدنی ملحوظ است مرتهن تکلیف ندارد که مال رهن را بیمه گذارد برای احتیاط این کار را می‌کند چون این حق متعلق به خودش است احتیاط می‌کند و بیمه‌گذارن هم معنایش این نیست که مال را تسلیم بیمه‌گر کند. مطابق قانون مدنی تکلیف بین رهن و مرتهن معین است. اینجا مربوط به روابط بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار است حقی که متعلق به خودش است یعنی برای حفظ حقوق خودش بیمه می‌گذارد این روابطی که به وسیله عقد بیمه بین بیمه‌گذار و بیمه‌گر ایجاد می‌شود این هیچ تماس حقوقی بین رهن و مرتهن ندارد. و جواب آقای طهران‌چی را عرض کنم روی اصلی که عرض کردم که اگر ما در ماده ۷ تصریح نمی‌کردیم مازاد قرض به صاحب مال می‌رسد این اضافه به نفع بیمه‌گر تمام می‌شد ما این تصریح را کردیم و احتیاط کردیم که اگر مازادی درآمد به صاحب مال حقیقی برسد و اگر این را تصریح نمی‌کردیم دیگر بیمه‌گر هیچ تعهدی نداشت و به بیمه‌گذار می‌گفت تو باید به اندازه خسارت خودت بگیری و باقی به نفع او تمام می‌شد پس موافقت بفرمایید که به همین ترتیب تصویب شود.

نایب‌رئیس - آقای اورنگ.

اورنگ - بنده مطلب را ملتفت نشدم اشکالی نیست در ماده ولی همین‌قدر حلاجی بشود بهتر است و به نظر بنده در اطراف این مواد مذاکراتی که می‌شود مفید است زیرا که در صورت مجلس درج می‌شود و خودش یک مبینی است. در ماده ۷ فرضش را در خارج باید بکنیم که تطبیق کند با این کلمات یک مالی را که پیش بنده می‌آورند وثیقه می‌گذارند اول این مال را قیمت می‌کنم معمول است جاهایی که وثیقه می‌گیرند مثلاً مؤسسه رهنی خودش یک مقوم دارد و قیمت می‌کند ولی غالباً بلکه اغلب و عموماً به طور قطع و یقین آن مال را کمتر

قیمت می‌کنند از قیمت حقیقی خودش. یک برلیانی که سه قیراط است و قیراطی سیصد تومان می‌ارزد و نهصد تومان می‌شود مقوم سیصد تومان قیمت می‌کند و مطابق نظامنامه تلثش را می‌دهد یعنی صد تومان داده نهصد تومان مالی را وثیقه گرفته این صد تومان را که خودش در اینجا پول داده است این صد تومان را بیمه می‌کند یا آن سیصد تومان را که مقومش برای مال قیمت تعیین کرده یا آن مال را؟ اگر مال را بیمه می‌کند باید به قیمت حقیقی مال باشد نه آن قیمتی که مقوم تقویم کرده است چون مقوم ثلث قیمت کرده نهصد تومان را سیصد تومان قیمت کرده است. در هر حال این صد تومان را بیمه می‌کند یا این مالی را که واقعاً ارزشش نهصد تومان است آن را بیمه می‌کند. این ۳ کیفیت است که در هر یک از این کیفیات ثلاثه یک تکلیف علیحده پیدا می‌شود اگر نهصد تومان را بیمه می‌کند که بدیهی است از صد تومان الی نهصد تومان فرقی هشتصد تومان است آن هشتصد تومان را حق بیمه‌اش را صاحب انگشتر می‌دهد به این آدم که نهصد تومان حق بیمه می‌دهد؟ یا خیر تمام حق بیمه را باید بیمه‌گذار که مال نزد او وثیقه بوده است بدهد و روزی که انگشتر تلف می‌شود صد تومان را باید بگیرد با فرع یک سال و مازاد او باید به یک کسی برسد که حق بیمه هشتصد تومان را یک دینار هم نداده است این که نمی‌شود ما بیایم نتیجه را این طور فرض کنیم به قیمت مقوم یعنی قیمت مقوم را بیمه می‌کند یعنی سیصد تومان باز خودش صد تومان داده پس فرق اینجا دویست تومان است حق بیمه این دویست تومان را باز خودش باید بدهد و اگر مال تلف شد و بیمه‌گر خسارت سیصد تومان را داد آن وقت مازاد برسد به صاحب مال باز اینجا یک اجحافی است نسبت به بیمه‌گذار بنابر اصطلاح این مقدمه را باید یک بیانی بفرمایند که توضیح شود و روشن شود یا با یک پیشنهاداتی جرح و تعدیل شود که تکلیف معلوم باشد بیمه‌گذار و بیمه‌گر مخصوصاً تکلیف بیمه‌گذار و صاحب مال حقیقی که بیشتر اختلافات بین آنها است تکلیفشان معلوم شود چون بیمه‌گر یک مردی است که هر چه حق بهش دادند در آخر می‌دهد و مختصری هم باید در جواب آقای مخبر عرض کنم و آن این است که ایشان می‌فرمایند که هیچ بیمه‌گذاری حق ندارد که یک جنسی را اضافه بر آنچه که قیمت دارد بیمه بگذارد این خیلی چیز خوبی است ولی اعتقاد شخص بنده این است که در عمل یا محال است یا شبیه محال چطور؟ بنده یک کتاب خطی دارم این مثنوی است یک امضا از ملامحمد بلخی صاحب مثنوی پای این کتاب است و این امضا تصدیق شده است از زمان فوت مولوی تا امروز سلاطین وقت بزرگان دنیا یک یک این امضا را تصدیق کرده‌اند یک چنین کتابی دارم برای اینکه این چند تا امضا را دارد من می‌گویم یک میلیون لیره می‌ارزد از اینجا می‌خواهم حمل کنم به بازار دنیا برای فروش این کتاب از نظر کاغذ و ورقه هفت قران قیمتش است ولی از نقطه نظر این پنج شش امضا سیصد هزار تومان قیمت دارد اینجا بیمه‌گر چه کار کند واقعاً هر دو هم تقصیر ندارند او می‌گوید این قدر قیمت دارد و من می‌گویم این قدر قیمت دارد شاید در بازار عرضه و تقاضا هم به همین مبلغی که من می‌گویم به فروش برسد این را من باب مثل عرض کردم بعضی اشیا است در دنیا که قیمت واقعی برای آن پیدا کردن کار مشکلی است قیمت آن بسته است به تفنن پول‌دارهای دنیا ممکن است یک متمولی پیدا شود و

صدهزار تومان بدهد و یک تمبر را بخرد از نقطه نظر ما صد دینار هم نمی‌ارزد چون پشت پاکت هم نمی‌توان چسباند به هر حال حالا این بیان را در مواد خودش که رسیدیم عرض می‌کنم و تا جایی که مقدر باشد زیر و بالا می‌کنیم که مطب کاملاً روشن شود و از بیان آقای مخبر هم من این طور استفاده می‌کنم که ایشان می‌گویند وقتی مال تفریط شد آن بیمه‌گر باید خسارت را کاملاً به بیمه‌گذار بدهد یعنی بیمه‌گر مقابل بیمه‌گذار است به موجب آن سندی که داده است و آن وقت یک تکلیفی است بین بیمه‌گذار و صاحب مال بیان آقای مخبر به نظر بنده این طور بود نه این است که بیمه‌گر قدری از پول را بدهد به بیمه‌گذار و مازاد را هم خودش بدهد به صاحب مال منظور آن اگر این طور است که اشکالی ندارد ولی اگر مقصود آن این نیست که بیمه‌گر تمام پول را باید اول بدهد به بیمه‌گذار البته این یک توضیحی لازم دارد شاید در یک مواد دیگری تکلیفش معین است ولی فعلاً یک توضیحی لازم است که مطلب روشن و شکفته شود.

وزیر عدلیه - بنده هم این مذاکرات را مفید می‌دانم از نظر این که بیمه یک موضوع خیلی جدیدی است پیش ما و برای تشحیذ ذهن این مذاکرات کمک می‌کند برای تفسیر این قانون و طرز عمل. اما راجع به این ماده ۷ شاید توضیحی که بنده قبلاً دادم یک قدری کوتاه بود ولی اگر به آن توجه می‌فرمودند کافی بود (اورنگ - توجه بنده رسا بود) در توضیحی که آقا فرمودند و مثلی که زدند البته یک اشکال هست ولی برای یک حکمی مثل زیاد است اولاً اینجا باید یک مطلبی را عرض کنم و آن این است که اشتباهی که برای بعضی از آقایان پیدا شده است من جمله آقای طهران‌چی که فرمودند که اگر زیادتر از میزان طلب بیمه‌گذار حق بیمه مازاد را صاحب مال بدهد این از این است که ما در ماده قبل هم نوشته‌ایم که بیمه‌گذار لازم نیست که صاحب مال باشد هر کس یک نفعی داشت هر کسی که در حفظ یک مالی ذی‌نفع بود عقلاً البته می‌تواند به مناسبت آن نفعی که در آن مال دارد برای خودش بیمه کند ممکن است صاحب مال هم نباشد طلبکار یک کسی است که یک چیزی را پیش او رهن گذارده‌اند و از نقطه نظر علاقه که به آن مال از نظر حفظ حق خودش دارد آن مال را بیمه می‌کند که اگر طلبش وصول نشد بتواند استیفای حق خودش را بکند بعضی طلبکاران هستند که ممکن است قناعت کنند به اینکه به قدر اصل پول‌شان و مطابق آن مدتی که تنزیل بهش بسته می‌شود آن را حساب کنند و مال را به آن مبلغ بیمه کنند برای این که تعیین قیمت برای بیمه‌گذار در موقعی که بیمه می‌دهد اختیاری است هر قدر دلش می‌خواهد تعیین قیمت می‌کند منتهی بیمه‌گر در موقع پرداخت خسارت قیمت واقعی را می‌پردازد وقتی که بیمه‌گذار صاحب مال نشد فقط یک طلبکاری بود که این مال متعلق حق او است البته آنچه که او طلب دارد و انتظار دارد که حق خودش را حفظ کند به آن مبلغ بیمه می‌دهد و ممکن است یک طلبکاری با احتیاط باشد و بگوید ممکن است این بدهکار من در روز آخر مدت که فرض یک سال است پول من را ندهد اصل قرض صد تومان است و در یک سال دوازده تومان یا ده تومان هم فرع می‌رود رویش و صد و ده تومان می‌شود و به میزان صد و ده تومان بیمه بگذارد و یک طلبکار دیگری است که

ممکن است خیلی با احتیاط باشد و بگوید در آخر مدت شاید طلب مرا نداد این را بیشتر قیمت می‌گذارم که اگر در آخر مدت حق مرا نداد و حق من تلف شد به حق خودم رسیده باشم و احتیاطاً این مال را بیشتر قیمت کرده است ممکن است صد و پنجاه تومان قیمت کند در صورتی که ممکن است اصل مال سیصد تومان ارزش داشته باشد ولی طلبکار خودش را بیش از این صد و پنجاه تومان صاحب حق نمی‌داند آمدیم در آخر مدت این مال تلف شد و این پنجاه تومان که اضافه بر طلب است احتیاط بی‌مورد شد بیمه‌گر هم وقتی که می‌خواهد خسارت را پردازد البته می‌بیند که این از صد و پنجاه تومان بیشتر می‌ارزد این اضافه را باید به صاحب مال رد کند و اگر این عبارت را اینجا نگذارده بودیم به نفع بیمه‌گر تمام می‌شد ما اینجا تصریح کردیم که اضافه را به صاحب مال پردازد برای این که به نفع صاحب مال باشد و حقش از بین نرود و اگر دیگر مطلبی تاریک مانده باشد و توضیح لازم داشته باشد عرض کنم. (اورنگ- خیر درست است دل من تاریک است)

نایب‌رئیس - آقای عراقی.

عراقی - اما اینکه آقای وزیر عدلیه می‌فرمایند بیمه یک امر تازه‌ای است و لایحه‌اش حالا آمده است و هر اموری که از ابتدا واقع می‌شود تازه است ولی بعد کم‌کم اذهان به آن آشنا می‌شود و یک امر عادی می‌شود و فعلاً مذاکرات لازمه اینجا می‌شود برای این که حقوق همه محفوظ باشد. فرمودند که ما نظری نداریم که حقوق بین راهن و مرتهن را اینجا ذکر کنیم ما اینجا نسبت به جاعل هم نظری نداشتیم که تکلیف آن را اینجا معین کنیم ولی احتیاج پیدا کردیم و ذکر کردیم که اگر کسی نوشته جعل کرد باید با او چه معامله کرد و اینجا اجبار پیدا کردیم که ذکر کنیم که اگر کسی تقلب کرد و مال را زیاده‌تر از قیمت واقعی بیمه کرد آن عقد باطل می‌شود چون احتیاج پیدا کردیم این قسمت را ذکر کردیم و هر قسمتی را هم که احتیاج پیدا کنیم و مربوط به امر بیمه باشد البته باید در این قانون ذکر شود قسمت راهن و مرتهن در اینجا به عقیده بنده طرف احتیاج است و باید در این مورد حقوق بین راهن و مرتهن را معین کنیم البته آن قسمت که مربوط به همین حق بیمه است مثلاً همان‌طور که آقای طهران‌چی فرمودند که آن اضافه که از طلب بیمه‌گذار است حق بیمه آن را که باید بدهد به عقیده بنده ذکر این مطالب مناسب کامل با این لایحه بیمه دارد و همچنین در آن قسمتی که بنده عرض کردم مثلاً یک مالی است که نهصد تومان قیمت دارد و نزد کسی وثیقه است به سیصد تومان آن طلب کار از نقطه‌نظر حفظ حق خودش مال را به سیصد تومان بیمه می‌گذارد حالا آمدیم آن مال از بین رفت آن بیمه‌گر که زیاده از سیصد تومان نخواهد داد و حق صاحب مال از بین می‌رود در صورتی که اگر صاحب مال اطلاع پیدا می‌کرد البته حق خودش را حفظ می‌نمود طلبکار که به بیش از سیصد تومان خودش علاقه ندارد ما در اینجا نباید بگذاریم که مال صاحب مال هم از بین برود و اطلاع داشتن او هم ضرری متوجه عقد بیمه نمی‌کند ممکن است که او اطلاع داشته باشد شاید در حق اضافه بیمه هم شرکت کند ولی نمی‌دانم

چرا شما اصرار دارید که صاحب مال اطلاع نداشته باشد و بنده تصور نمی‌کنم که این یک امری باشد که با قانون بیمه و عقد بیمه مغایرت داشته باشد و یک امر غیرمربوط به قانون بیمه را ما اینجا آورده باشیم کاملاً این مطلب مربوط به عقد بیمه است و تصور می‌کنم اگر اینجا ذکر کاملاً به مورد خواهد بود.

مخبر- این اشکالی را که آقای عراقی فرمودند برای این است که بنده در عرایض رعایت اختصار را می‌کنم برای این که محررین هم زیاد به زحمت نیفتند و این نکته را بنده عرض کردم که کسی که مال پیش او رهن است مسئولیتی ندارد و اگر تعدی و تفریطی نکرده باشد و مال هم تلف شد در مقابل صاحب مال مسئولیتی ندارد اگر اثبات تعدی و تفریط شد مسئولیتی هست و اگر اثبات نشد مسئولیتی ندارد بنابراین من جنسی را به رهن گرفته‌ام چه لازم است که بروم بیمه بگذارم (عراقی- مرتهن ضامن حفظ است) عرض کردم اگر اثبات تفریط و تعدی نشد دیگر ضمان ندارد و اگر اثبات تعدی و تفریط برای من گردید من مسئولم. و اگر تعدی و تفریط کردم که در مقابل بیمه‌گر هم کلاه من عقب است چون آنجا هم نمی‌توانم حقی بگیرم، چون در آنجا هم مسئول حفاظت هستیم در مال به موجب مواد آینده همین قانون، پس همان حقوقی که در مقابل صاحب مال دارم در مقابل بیمه‌گر هم دارم و نباید بی‌احتیاطی کنم، حتی اگر صاحب یا کسانش یا اولادش بی‌احتیاطی کنند و مثلاً حریق و خسارتی پیش بیاید باز هم بیمه‌گر چیزی نخواهد پرداخت چون تعدی و تفریط شده این مطالب و این اصل در جای خودش محفوظ است من اگر نماینده صاحب مالم و مسئولیت دارم که در ماده ششم قید شده که کسی که بیمه می‌گذارد ممکن است اصیل باشد یا به یکی از عناوین قانونی نمایندگی صاحب مال یا شخص ذی‌نفع را داشته یا مسئولیت حفظ آن را داشته باشد چون من مسئولیت حفظ دارم در مقابل صاحب مال بنابراین مشمول ماده شش هستیم و می‌توانم بیمه بگذارم این ماده هفت هم همین‌طور می‌گوید به طوری که آقای وزیر عدلیه هم فرمودند که وقتی رهن گذاشتند مالی را دیگر من سوءاستفاده نکنم و اضافه از طلبم یک چیزی را نگیرم زیرا که من طلبکار هستم و بایستی هم استفاده کنم و به حق خودم برسم اما نه مازاد بر آن چه که حق دارم اگر مازاد گرفتم در صورتی که مال بیشتر می‌ارزید این تعلق می‌گیرد به صاحب مال، اما راجع به اقساط آنجا هم قید کردیم که در تاریخ وقوع حادثه حساب می‌کنند هر قدر طلبکار طلب دارد که بر می‌دارد یعنی به او می‌دهند و آخرین اقساط را حساب می‌کنند اگر کمتر گرفته که اختلاف حسابی با صاحب مال ندارد اگر بیشتر گرفته که اقساط طلب را حساب می‌کنند و می‌دهند به طلبکار و مازادش را به صاحب مال رد می‌کنند بنابراین اشکالی ندارد قضیه.

نایب‌رئیس - آقای دکتر جوان.

دکتر جوان- راجع به این ماده هفتم سه اشکال کردند آقایان. یکی این که طلبکار ممکن است مال را به کمتر از قیمت واقعی خودش بیاورد و بیمه بدهد و بعد از آن که حادثه واقع شد و مال از بین رفت اول حق خودش را استیفاء می کند و در نتیجه صاحب مال متضرر می شود به مقدار متفاوتی که بین مبلغ اصلی و آنچه که آن شخص داده است و یک اشکال هم آقای طهرانچی کردند که به چه مناسبت این حق بیمه را که باید صاحب مال بدهد طلبکار اینجا مکلف باشد بدهد؟ یک اشکالی هم آقای اورنگ فرمودند در خصوص تقدیم مال بنده آنچه که فهمیدم این است که اشکال آقای عراقی اگر ماده بعدی نبود وارد بود ولی در ماده دیگر این اشکال رفع و نظر ایشان تأمین شده و دیگر نگرانی نباید داشته باشند برای این که در ماده نهم می نویسد که اگر کسی مالی را به کمتر از قیمت واقعی بیمه کرد ممکن است نسبت به بقیه و مابه التفاوت مجدداً آن مال بیمه شود یعنی ممکن است کسی مالی را که فرضاً هزار تومان قیمت دارد نزد چهار بیمه گر سه بیمه گر این را بیمه بگذارد با این ترتیب بنده تصور می کنم دیگر اطلاع صاحب مال لازم نیست زیرا آن کسی که طلبکار است بالاخره این مال را به مقدار طلب خودش بیمه داده است بنابراین حق خودش را حفظ کرده است و هر موقعی که صاحب مال مطلع شد که مال او به قیمت واقعی بیمه نیست و ممکن است خسارتی به او وارد شود مطابق ماده نهم می رود و نسبت به بقیه قیمت واقعی مالش را بیمه می گذارد و ماده نهم که بعداً ذکر می شود می نویسد: «در صورتی که مالی به کمتر از قیمت بیمه شده باشد نسبت به بقیه قیمت می توان آن را بیمه نمود» پس این می رود و نسبت به بقیه این مال مجدداً با نزد همان بیمه گر یا بیمه گر دیگر بیمه می کند و از خسارت مال خودش جلوگیری می کند. اما آن اشکالی که آقای طهرانچی فرمودند چون اصولاً هر کس هر کاری و اقدامی می کند برای حفظ حقوق و استیفاء حقوق خودش است طلبکار اگر می خواهد حق بیمه زیادی ندهد می تواند نسبت به آن میزان طلبی که دارد مال را بیمه بگذارد و نسبت به بقیه هم همان طور که عرض کردم صاحب مال می تواند نسبت به اضافه قیمتی که مال دارد برود و بیمه بگذارد پس اشکالی ندارد که همان تفاوت بیمه را خود صاحب مال بپردازد اما اشکال آقای اورنگ که فرمودند مال چطور تقویم می شود در موقعی که بیمه گذارده می شود، اولاً به طوری که آقای وزیر عدلیه فرمودند در بیمه یک کلی است که مال اضافه بر قیمت واقعی تقویم نمی شود و اگر معلوم شد که اضافه تقویم شده در اینجا یک احکامی برایش معین شده است حال اگر آمدند و قیمتی در موقع عقد قرارداد گذاشتند چون اصولاً موقعی که جبران خسارت می شود فقط به میزان خسارت وارده است یعنی وقتی خسارتی وارد شد در اثر یک حادثه و می خواهند میزان خسارت را حساب و معین کنند البته به اهل خبره رجوع می کنند و یک قواعدی دارد حالا اگر بگویید اهل خبره اشتباه می کنند این هم برحسب یک احکام و دستوراتی است که قانون ذکر کرده اگر هم اهل خبره اشتباه کردند این قضیه برای جبران یک خسارت ظاهری است و به همین طور هم قطع و فصل می شود و در کمیسیون هم همین طور مذاکره شد و به نظر بنده این اشکالات وارد نیست.

(عده از نمایندگان - مذاکرات کافی است)

نایب‌رئیس - رأی می‌گیریم به ماده هفتم آقایانی که موافق هستند اظهار موافقت می‌فرمایند (اکثر قیام کردند) تصویب شد ماده هشتم:

ماده ۸ :

در صورتی که مالی بیمه شده باشد در مدتی که بیمه باقی است نمی‌توان همان مال را به نفع همان شخص و از همان خطر مجدداً بیمه نمود.

نایب‌رئیس - آقای کاشف.

کاشف - عرض کنم که بنده اصولاً اشکالی نمی‌بینم زیرا سابقاً یک پیشنهادی داده بودم ولی اگر توضیحی داده بشود برای تأمین نظری که آقایان در ماده قبل داشتند خوب است و حل می‌کند مطلب را. برای اینکه در صورتی که یک مالی که رهن است به یک مبلغی که به بیمه داده می‌شود کمتر از مبلغ حقیقی است و البته رهن می‌تواند نسبت به بقیه قیمت مال همان‌طور که گفته شد مجدداً بیمه کند و چون ممکن است که این سوءتفاهم پیش بیاید و سوءتعبیری بشود به این معنی که اگر رهن خواست تفاوت مابین قیمتی که مرتهن بیمه کرده است با قیمت حقیقی آن را مجدداً به بیمه بگذارد اعم از این که نزد همان کمپانی یا کمپانی و بیمه‌گر دیگر باشد ممکن است اگر اینجا توضیحی داده نشود به استناد همین ماده بیمه‌گر اظهار کند که چون این یک مال است و از یک خطر است و از یک کس است ولو اینکه مال، مال دیگری است و شخص شخص دیگری است من این کار را نمی‌کنم این عمل را نمی‌کنم و ممنوع است، منظور بنده این است که آقا توضیح بدهند که اگر تفاوت این مبلغ را یا هر بیمه دیگری که واجد این شرایط بود ولی شخص او شخص دیگری بود اگر بقیه قیمت واقعی همان مال را خواست برای قسمت بقیه نسبت به همان خسارت و خطر یا خطر دیگری بخواهد بیمه کند (تصور می‌کنم هیچ مانعی نخواهد داشت و صحیح هم هست) بتواند بیمه بدهد البته این اشکالی ندارد و همین‌طور هم هست ولی سوءتفاهمی نشود که بیمه‌گر بگوید چون واجد این شرایط نیستند و یک مال است من بیمه نمی‌کنم، این قسمت اگر حل شود یعنی توضیحی داده شود تصور می‌کنم نظر آقایان هم نسبت به آن ماده هفتم تأمین شده است، البته وقتی که رهن مطلع شد مال او یک قسمت بیمه شده است می‌تواند بابت بقیه قسمت هم بیمه بکند (صحیح است)

وزیر عدلیه - بنده خیال می‌کنم که عبارت خیلی واضح است و آقای کاشف هم احتیاطشان زیاد بوده است که این توضیح را خواستند از بنده، چون ما نوشتیم در ماده که به نفع همان شخص و از همان خطر. همان شخص معلوم است و با آن توضیحی هم که قبلاً داده بودم که لازم نیست بیمه‌گذار حتماً صاحب مال باشد بلکه هر کس هر نفعی نسبت به هر مالی دارد می‌تواند به نفع خودش آن مال را بیمه بگذارد پس این بدیهی و واضح

است که طلبکار نسبت به طلب خودش و صاحب مال نسبت به اصل مال و هر کس دیگری که هر علاقه و هر نفعی که نسبت به مالی دارد می‌تواند بیمه بگذارد و این جواب بیانات سابق آقای عراقی را هم می‌دهد و اشکالی ندارد.

نایب‌رئیس - رای می‌گیریم به ماده هشتم آقایانی که موافق هستند اظهار موافقت می‌فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده نهم:

ماده نهم:

در صورتی که مالی کمتر از قیمت بیمه شده باشد نسبت به بقیه قیمت می‌توان آن را بیمه نمود در این صورت هر یک از بیمه‌گران نسبت به مبلغ از مال که بیمه کرده است مسئول خواهد بود.

نایب‌رئیس - نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی می‌گیریم به ماده نهم آقایانی که موافق هستند اظهار موافقت می‌فرمایند (عده زیادی برخاستند) تصویب شد. ماده دهم:

ماده دهم:

در صورتی که مالی کمتر از قیمت واقعی بیمه شده باشد بیمه‌گر فقط به تناسب مبلغی که بیمه کرده است با قیمت واقعی مال مسئول خسارت خواهد بود.

نایب‌رئیس - آقای دکتر طاهری فرمایشی داشتید؟

دکتر طاهری - عبارت این ماده درست مفهوم نمی‌شود شاید اشتباهی داشته باشد باید توضیح داده شود، می‌گوید: «در صورتی که مالی به کمتر از قیمت واقعی بیمه شده باشد بیمه‌گر فقط به تناسب مبلغی که بیمه کرده است با قیمت واقعی مال مسئول خسارت خواهد بود» معنایش را بنده نفهمیدم خوب است توضیحی آقای مخبر یا آقای وزیر بدهند.

مخبر - با یک مثالی قضیه روشن می‌شود، فرض بفرمایید اتومبیلی را بیمه کردند به مبلغ پنجاه هزار ریال در حالتی که اتومبیل صد هزار ریال قیمت دارد یعنی معادل نصف قیمت واقعی بیمه شده حال اگر خسارتی ایجاد می‌شود که بایستی آن بیمه‌گر بپردازد خسارت را می‌بینند و معین می‌کنند حساب می‌کنند که خسارت بیست هزار ریال است خوب در صد هزار ریال اصل قیمت مال باید بیست هزار ریال بدهد اما در پنجاه هزار ریال چقدر؟ یک تناسب ساده قضیه را حل می‌کند بدیهی است باید نصف آن مبلغ را بدهد یعنی ده هزار ریال پس خسارت هم متناسب با همین مبلغی است که به بیمه گذارده شده البته اگر جنس گران‌تر بیمه گذارده شده بود خسارتش را بیشتر می‌گرفتند ولی چون تمام قیمت را تقویم نکردند و بیمه نگذاردند البته اگر تمام قیمت بود او حق بیمه را بیشتر می‌گرفت و تمام خسارات را هم می‌پرداخت ولی حالا که نصف مبلغ را تقویم کرده‌اند

و کمتر گذاشته‌اند خسارت متناسب با اصل قیمت است اما آنچه بنده می‌پردازم باید به نسبت اصل تقویم پردازم پس خسارت با اصل قیمت یک نسبت معینی دارد و مبلغ تعهد من با قیمتی که بیمه‌گر به من خسارت می‌دهد یک نسبت دیگری (صحیح است)

نایب‌رئیس - موافقین با ماده دهم اظهار موافقت می‌فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. چنانچه آقایان موافقت می‌فرمایند بقیه شور بماند برای جلسه آتیه (صحیح است)

۶ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

نایب‌رئیس - چنانچه اجازه می‌فرمایند جلسه آتیه یکشنبه ۵ اردیبهشت سه ساعت قبل از ظهر دستور لوایح موجوده (صحیح است)

(مجلس بیست دقیقه قبل از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - مرتضی بیات

جلسه: ۱۰۱

صورت مشروح مجلس سه‌شنبه ۷ اردیبهشت ۱۳۱۶

فهرست مطالب:

۱- تصویب صورت مجلس

۲- بقیه شور دوم و تصویب لایحه مربوطه به مقررات بیمه

۳- تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای وزیر عدلیه

۴- تصویب دو فقره خبر مرخصی

۵- موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس یک ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای دکتر طاهری (نایب رئیس) تشکیل گردید)

صورت مجلس یکشنبه پنجم اردیبهشت را آقای مؤیداحمدی (منشی) قرائت نمودند.

اسامی غایبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غایبین بی اجازه - آقایان: سلطانی - دکتر ادهم - وکیلی - دکتر قزل ایغ - مجدضیایی - هدایت

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: نیک پور - لیقوانی.

۱ - تصویب صورت مجلس

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - آقای دکتر قزل ایغ را غایب بی اجازه نوشته‌اند در کمیسیون عرایضی مرخصی‌شان تصویب شده است چون ایشان ناخوش هستند بایستی اصلاح شود.

نایب رئیس - اصلاح می‌شود. در صورت مجلس ایراد دیگری نیست (گفته شد - خیر) صورت مجلس تصویب شد.

۲ - بقیه شور دوم و تصویب لایحه مربوط به مقررات بیمه

نایب رئیس - خبر کمیسیون عدلیه راجع به بیمه از ماده ۱۱ شروع می‌شود.

فسخ و بطلان

ماده ۱۱ :

چنانچه بیمه‌گذار یا نماینده او با قصد تقلب مالی را اضافه بر قیمت عادلانه در موقع عقد قرارداد بیمه داده باشد عقد بیمه باطل و حق بیمه دریافتی قابل استرداد نیست.

نایب رئیس - نظری نیست. رأی گرفته می‌شود به ماده ۱۱ موافقین اظهار نظر کنند.

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲

ماده ۱۲ :

هرگاه بیمه‌گذار عمداً از اظهار مطالبی خودداری کند یا عمداً اظهارات کاذب بنماید و مطالب اظهار نشده یا اظهارات کاذب طوری باشد که موضوع خطر را تغییر داده یا از اهمیت آن در نظر بیمه‌گر بکاهد عقد بیمه باطل خواهد بود حتی اگر مراتب مذکور تأثیری در وقوع حادثه نداشته باشد. در این صورت نه فقط وجوهی

که بیمه‌گذار پرداخته است قابل استرداد نیست بلکه بیمه‌گر حق دارد اقساط بیمه را که تا آن تاریخ عقب افتاده است نیز از بیمه‌گذار مطالبه کند.

نایب رئیس - در ماده ۱۲ نظری نیست. آقایان موافقین برخیزند.

(عده زیادی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۳

ماده ۱۳ - اگر خودداری از اظهار مطالبی یا اظهارات خلاف واقع از روی عمد نباشد عقد بیمه باطل نمی‌شود - در این صورت هرگاه مطلب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع قبل از وقوع حادثه معلوم شود بیمه‌گر حق دارد یا اضافه حق بیمه را از بیمه‌گذار در صورت رضایت او دریافت داشته قرار داده را ابقاء کند و یا قرارداد بیمه را فسخ کند در صورت فسخ بیمه‌گر باید مراتب را به موجب اظهارنامه یا نامه سفارشی دو قبضه به بیمه‌گذار اطلاع دهد اثر فسخ ده روز پس از ابلاغ مراتب به بیمه‌گذار شروع می‌شود و بیمه‌گر باید اضافه حق بیمه دریافتی تا تاریخ فسخ را به بیمه‌گذار مسترد دارد - در صورتی که مطلب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع بعد از وقوع حادثه معلوم شود خسارت به نسبت وجه پرداختی و وجهی که بایستی در صورت اظهار خطر به طور کامل و واقع پرداخته شده باشد تقلیل خواهد یافت.

نایب رئیس - در ماده سیزدهم هم نظری نیست. رأی می‌گیریم آقایان موافقین اظهار نظر فرمایند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۴

ماده ۱۴ - بیمه‌گر مسئول خسارات ناشیه از تقصیر بیمه‌گذار یا نمایندگان او نخواهد بود.

نایب رئیس - رأی می‌گیریم به ماده ۱۴ آقایانی که موافقند برخیزند.

(عده زیادی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۵

ماده ۱۵ :

بیمه‌گذار باید برای جلوگیری از خسارت مراقبتی را که عادتاً هر کس از مال خود می‌نماید نسبت به موضوع بیمه نیز بنماید و در صورت نزدیک شدن حادثه یا وقوع آن اقداماتی را که برای جلوگیری از مراتب و توسعه

خسارت لازم است به عمل آورد. اولین زمان امکان و منتهی در ظرف پنج روز از تاریخ اطلاع خود از وقوع حادثه بیمه‌گر را مطلع سازد و الا بیمه‌گر مسئول نخواهد بود مگر آن‌که بیمه‌گذار ثابت کند که به واسطه حادثی که خارج از اختیار او بوده است اطلاع به بیمه‌گر در مدت مقرر برای او مقدور نبوده است. مخارجی که بیمه‌گذار برای جلوگیری از توسعه خسارت می‌نماید بر فرض که منتج به نتیجه نشود به عهده بیمه‌گر خواهد بود ولی هرگاه بین طرفین در موضوع لزوم مخارج مزبوره یا تناسب آن با موضوع بیمه اختلافی ایجاد شود حل اختلاف به حکم یا محکمه رجوع می‌شود.

نایب رئیس - در ماده ۱۵ نظری نیست. موافقین اظهار نظر فرمایند.

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۶

ماده ۱۶ :

هرگاه بیمه‌گذار در نتیجه عمل خود خطری را که به مناسبت آن بیمه منعقد شده است تشدید کند یا یکی از کیفیات یا وضعیت موضوع بیمه را به‌طوری تغییر دهد که اگر وضعیت مزبور قبل از قرارداد موجود بود بیمه‌گر حاضر برای انعقاد قرارداد یا شرایط مذکوره در قرارداد نمی‌گشت باید بیمه‌گر را بلافاصله از آن مستحضر کند - اگر تشدید خطر یا تغییر وضعیت موضوع بیمه در نتیجه عمل بیمه‌گذار نباشد مشارالیه باید مراتب را در ظرف ده روز از تاریخ اطلاع خود رسماً به بیمه‌گر اعلام کند. در هر دو مورد مذکور در فوق بیمه‌گر حق دارد اضافه حق بیمه را معین نموده به بیمه‌گذار پیشنهاد کند و در صورتی که بیمه‌گذار حاضر برای قبولی و پرداخت آن نشود قرارداد را فسخ کند و اگر تشدید خطر در نتیجه عمل خود بیمه‌گذار باشد خسارات وارده را از مجرای محاکم عمومی از او مطالبه کند و در صورتی که بیمه‌گر پس از اطلاع تشدید خطر به نحوی از انحاء رضایت به بقاء عقد قرارداد داده باشد مثل آن‌که اقساطی از وجه بیمه را پس از اطلاع از مراتب از بیمه‌گذار قبول کند یا خسارت بعد از وقوع حادثه به او پرداخته باشد دیگر نمی‌تواند به مراتب مذکور استناد کند - وصول اقساط حق بیمه از اطلاع از تشدید خطر یا پرداخت خسارت پس از وقوع حادثه و نحو آن دلیل به رضایت بیمه‌گر به بقاء قرارداد می‌باشد

نایب رئیس - در ماده ۱۶ نظری نیست. موافقین اظهار نظر فرمایند.

(عده زیادی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۷

ماده ۱۷ - در صورت فوت بیمه‌گذار یا انتقال موضوع بیمه به دیگری اگر ورثه یا منتقل‌الیه کلیه تعهداتی را که به موجب قرارداد به عهده بیمه‌گذار بوده است در مقابل بیمه‌گر اجرا کند عقد بیمه به نفع ورثه یا منتقل‌الیه به اعتبار خود باقی می‌ماند مع هذا هر یک از بیمه‌گر یا ورثه یا منتقل‌الیه حق فسخ آن را خواهند داشت. بیمه‌گر حق دارد در ظرف سه ماه از تاریخی که منتقل‌الیه قطعی موضوع بیمه تقاضای تبدیل بیمه‌نامه را به نام خود می‌نماید عقد بیمه را فسخ کند. در صورت انتقال موضوع بیمه به دیگری ناقل مسئول کلیه اقساط عقب افتاده وجه بیمه در مقابل بیمه‌گر خواهد بود لیکن از تاریخی که انتقال را به بیمه‌گر به موجب نامه سفارشی یا اظهارنامه اطلاع می‌دهد نسبت به اقساطی که از تاریخ اطلاع به بعد باید پرداخته شود مسئول نخواهد بود. اگر ورثه یا منتقل‌الیه متعدد باشند هر یک از آنها نسبت به تمام وجه بیمه در مقابل بیمه‌گر مسئول خواهد بود.

نایب رئیس - در ماده ۱۷ نظری نیست. آقایانی که موافقند برخیزند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۸

ماده ۱۸ :

هرگاه معلوم شود خطری که برای آن بیمه به عمل آمده قبل از عقد قرارداد واقع شده بوده است قرارداد بیمه باطل و بی‌اثر خواهد بود در این صورت اگر بیمه‌گر وجهی از بیمه‌گذار گرفته باشد عشر از مبلغ مزبور را به عنوان مخارج کسر و بقیه را باید به بیمه‌گذار مسترد دارد.

نایب رئیس - آقایانی که با ماده ۱۸ موافقند برخیزند

(عده زیادی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۱۹

مسئولیت بیمه‌گر

ماده ۱۹:

مسئولیت بیمه‌گر عبارت است از تفاوت قیمت مال بیمه شده بلافاصله قبل از وقوع حادثه با قیمت باقی‌مانده آن بلافاصله بعد از حادثه - خسارت حاصله به پول نقد پرداخته خواهد شد مگر این که حق تعمیر و یا عوض برای بیمه‌گر در سند بیمه پیش‌بینی شده باشد در این صورت بیمه‌گر ملزم است موضوع بیمه را در مدتی که عرفاً کمتر از آن نمی‌شود تعمیر کرده یا عوض را تهیه و تحویل نماید در هر صورت حداکثر مسئولیت بیمه‌گر از مبلغ بیمه شده تجاوز نخواهد کرد.

دکتر جوان - راجع به جمله اخیر ماده ۱۹ که می‌نویسد «در صورت حداکثر مسئولیت بیمه‌گر از مبلغ بیمه شده تجاوز نخواهد کرد» ظاهراً معنی این جمله این است که بعد از آن که حادثه واقع شد و خسارت را می‌خواهند تأمین کنند مسئولیت بیمه‌گر به همان مبلغی خواهد بود که در بیمه‌نامه ذکر شده چون در موضوع بیمه و قیمت مال و مبلغ بیمه در کمیسیون مذاکرات شده بود اینجا خواستم آقای وزیر محترم عدلیه توضیح بفرمایند که مقصود از این مبلغ بیمه شده چیست آیا مقصود از مبلغ بیمه شده قیمت مال است که باید در بیمه‌نامه ذکر شود؟ یعنی وقتی مالی را بیمه می‌گذارند در بیمه‌نامه قید و ذکر می‌کنند که قیمت مال امروز این است یا این که به‌طور کلی ممکن است در بیمه‌نامه ذکر شود که در صورت وقوع حادثه فرضاً بیمه‌گر ده هزار یا صد هزار ریال بپردازد و این مبلغ را در نظر گرفته‌اند که یا متناسب با قیمت مال بوده است یا نبوده است؟ در هر صورت منظور کدام یک از این دو شق است؟ یکی هم این که چون در ماده سوم ذکر شده است که در بیمه‌نامه میزان خسارت باید معلوم شود این را هم توضیح بفرمایند که مقصود از مبلغ بیمه شده همان مبلغ و میزان خسارتی است که در بیمه‌نامه ذکر می‌شود یا غیر از آن است؟ چون در میزان بیمه در شق هفتم ماده سوم می‌نویسد: میزان تعهد بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه باید در بیمه‌نامه به‌طور صریح قید شود. این میزان را بنده تصور نمی‌کنم آن مبلغ باشد که در ماده ۱۹ ذکر شده (مبلغ بیمه شده) چون مبلغ عدد است و یک چیزی است که قید می‌شود مثل قیمت مال ولی میزان خسارت و تعهد بیمه‌گر که در بیمه‌نامه ذکر شده عبارت از میزانی است که بیمه‌گر به عهده می‌گیرد که در صورت وقوع حادثه مثلاً ربع یا نصف یا خمس آن خسارت را بپردازد، چون گاهی می‌شود که بیمه‌گذار یک مالی را نسبت به تمام مبلغ در چند جا بیمه می‌گذارد ثلثش را در نزد یک بیمه‌گر یک قسمتش را نزد بیمه‌گر دیگر حالا مقصود از این مبلغ بیمه شده آیا آن میزانی است که در آن صورت ذکر شده یا نسبت ربع یا نصف یا ثلث آن قیمت مال است که بیمه‌گذارده؟ در هر حال چون میزان را ذکر نمی‌کنند این را خواهش می‌کنم که توضیح بدهند تا مطلب روشن بشود.

وزیر عدلیه - مقصود از این کلمه مبلغ بیمه شده که در ماده ۱۹ هست البته مقصود این است که یک مالی را که بیمه می‌کنند بیمه‌گذار اختیار دارد هر قیمتی برای آن مال معین کند و هر مبلغ که معین کرد آن نرخ بیمه را که معمولاً به آن پریم می‌گویند از روی آن مبلغ تعیین می‌کنند هر قدر از قیمت معین کند و هر مبلغ که معین کند نرخ که از بابت حق بیمه باید بپردازد تفاوت پیدا می‌کند و آن اصلی را که در جلسه قبل توضیح دادم در نظر داشته باشید که از راه بیمه به‌هیچ‌کس نبایستی یک حقی برسد، یک مالی برسد بیش از آنچه که استحقاق دارد البته وقتی که می‌خواهند جبران خسارت را بکنند هیچ وقت بیش از مبلغ بیمه شده بیمه‌گر نباید بپردازد ولو این که قیمت واقعی بیش از آن باشد و گمان می‌کنم همین توضیح کافی باشد.

نایب رئیس - در ماده ۱۹ نظر دیگری نیست؟ آقایان موافقین برخیزند.

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۲۰

ماده ۲۰:

بیمه‌گر مسئول خساراتی که از عیب ذاتی مال ایجاد می‌شود نیست مگر آن‌که در بیمه‌نامه شرط خلافی شده باشد.

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - بنده در این ماده ۲۰ می‌بینم که می‌نویسد (بیمه‌گر مسئول خساراتی که از عیب ذاتی مال ایجاد می‌شود نیست) البته همچو تصور نمی‌کنم که یک چیزی که گندیده شده او را بیمه کنند چون مال سالم را اعم از منقول یا غیرمنقول بیمه می‌کنند این که می‌نویسد اگر این خسارت مربوط به عیب ذاتی مال باشد بیمه‌گر مسئول خسارت نیست این را توضیح بفرمایند والا از مفهوم این ماده چیزی معلوم نیست و توضیحی بفرمایند که این ماده درست شود.

مخبر - مقصود این است که بعضی از اجناس است که اگر آنها را بیمه بگذاریم در یک مدت معینی خراب می‌شود ذاتاً البته گندم می‌تواند مدتی در انبار بماند بعد از آن که آن مدت گذشت یک عیبی پیدا می‌کند چون باید قانون طوری باشد که مورد نقض پیدا نکند باید این مطلب ذکر شود ممکن است یک کسی مقدار زیادی پنیر داشته باشد یا روغن داشته باشد یا اجناس دیگری که عرفاً در یک مدتی خراب می‌شود این را بیمه بگذارد چون این اجناس در یک مدتی خراب می‌شود البته بیمه‌گر مسئول آن نخواهد بود چون بیمه‌گر مسئول خسارتی است که غیر مربوط به عیب ذاتی اجناس است و یک خسارتی که غیر مربوط به عیب ذاتی اجناس است و یک خسارتی که غیر مربوط به وجود ذاتی اجناس است آنها را بیمه می‌کند مثل حریق یا مال مسروقه یا خراب شده یا شکسته یا پرت شده و این‌طور چیزها اما عیوب ذاتی اشیا مثل این که مالی خودبخود عیبی درش تولید می‌شود خراب می‌شود این عیوب طبیعی است و عرفاً مسئولش بیمه‌گر نیست معذک ممکن است که بیمه‌گر با این عیب هم مال را بیمه کند که اگر مال ذاتاً عیب پیدا کرد پولش را بدهد به این جهت در این ماده ذکر شده است: مگر این‌که در بیمه‌نامه شرط خلافی شده باشد یعنی برخلاف این اصل یک شرطی شده باشد که اگر مال عیب ذاتی پیدا کرد خسارت را بیمه‌گر بپردازد (صحیح است)

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - عرض کنم که جواب نماینده محترم گمان می‌کنم رفع اشکال بنده را نکرد. فرمودند که اگر این‌طور بشود این‌طور می‌شود همه‌اش را عطف کردند و این مثل جمله‌المعنی فی بطن‌الشاعر می‌شود بنده عرض کردم اینجا می‌نویسد بیمه‌گر مسئول خساراتی که از عیب ذاتی مال ایجاد می‌شود نیست. این یعنی چه؟ عیب ذاتی چه معنی دارد؟ مال اگر عیب ذاتی داشته باشد که بیمه‌گر اصلاً بیمه نمی‌کند آن مال را مگر این‌که ذکر شود که اگر گندم را بیمه کرد آن وقت در آن عیب ذاتی بروز کرد مسئول نیست، در هر حال این ماده فرمایشات آقا را نمی‌رساند

نایب رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - عرض کنم البته فراموش نفرموده‌اند آقا که در ماده اول عقد بیمه را تعریف کرده‌اند که بیمه عقدی است مثل سایر عقود مثل عقد اجاره و عقد رهن و این‌طور چیزها و شرایط مخصوصی هم دارد اصلاً بیمه برای حادثه است و بیشتر این‌طور است فرض بفرمائید که حریقی واقع می‌شود یا سیل می‌برد یا حوادثی واقع می‌شود که مال از بین می‌رود از این جهت می‌روند و مال را بیمه می‌کنند بیمه هم در مواد این قانون هست که ممکن است شما محصول ملک‌تان را هم بیمه کنید در هر حال فرقی نمی‌کند اعم از این‌که مال منقول یا غیرمنقول باشد بیمه می‌شود کرد یعنی مطابق شرایطی که بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار واقع می‌شود این عقد بسته شود حال بعضی از اجناس هست که در آن وقتی که بیمه می‌کنند عیبی ندارد (اگر عیب ذاتی داشته باشد که بیمه نمی‌کنند) آن وقت که بیمه می‌کنند هیچ عیب ندارد فرض بفرمائید یک خرمائی را بیمه کنند امروز خرما اگر دو سال در انبار بود کرم می‌گذارد و از خودش یک کرمی تولید می‌شود و خرما را خراب می‌کند این عیب ذاتی است که از خود مال ظاهر می‌شود آن وقت که بیمه کرد این عیب را نداشت ولی حالا خرما این عیب ذاتی خودش را بروز داده این دیگر به بیمه‌گر مربوط نیست این عیب از خود مال بوده و ذاتی است مگر این‌که در عقد بیمه (همان‌طوری که آقای مخبر فرمودند و در ماده هم قید شده است) این شرط را هم بکنند که اگر این عیب را هم پیدا کرد بیمه‌گر آن را جبران کند و از عهده خسارت عیب ذاتی هم برآید و در غیر این صورت مسئولش نیست که بدون وقوع حادثه از عهده خسارت ذاتی برآید و گمان می‌کنم مطلب را هم عبارت ماده می‌رساند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده بیست و یک:

ماده ۲۱ :-

خسارات وارده از حریق که بیمه‌گر مسئول آن است عبارت است از:

- ۱ - خسارات وارده به موقع از حریق اگرچه حریق در نزدیکی آن واقع شده باشد.
 - ۲ - هر خسارت یا تنزل قیمت وارده به اموال از آب یا هر وسیله دیگری که برای خاموش کردن آتش به کار برده شده است.
 - ۳ - تلف شدن یا معیوب شدن مال در موقع نجات دادن از حریق.
 - ۴ - خسارت وارده به اموال بیمه شده در نتیجه خراب کردن کلی یا جزئی بناء برای جلوگیری از سرایت یا توسعه حریق.
- نایب رئیس - در ماده بیست و یک نظری نیست آقایان موافقین با این ماده برخیزند.
- (اکثر برخاستند)
- نایب رئیس - تصویب شد. ماده بیست و دو:

ماده ۲۲ :

در بیمه‌های ذیل خسارت به این طریق حساب می‌شود:

- ۱ - در بیمه حمل و نقل قیمت مال در مقصد.
 - ۲ - در بیمه منافی که متوقف بر امری است منافی که در صورت پیشرفت امر عاید بیمه‌گذار می‌شد.
 - ۳ - در بیمه محصول زراعتی قیمت آن در سر خرمن و موقع برداشت محصول.
- برای تعیین میزان واقعی خسارت مخارج و حق‌الزحمه که در صورت عدم وقوع حادثه به مال تعلق می‌گرفت از اصل قیمت کسر خواهد شد و در هر صورت میزان خسارت از قیمت معینه در بیمه‌نامه تجاوز نخواهد کرد.

نایب رئیس - در ماده بیست و دو نظری نیست؟

(اظهاری نشد) موافقین با ماده بیست و دو برخیزند.

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده بیست و سه:

در بیمه عمر یا نقص یا شکستن عضوی از اعضاء بدن مبلغ پرداختی بعد از مرگ یا نقصان عضو باید به طور قطع در موقع عقد بیمه بین طرفین معین شود. بیمه عمر یا بیمه نقصان یا شکستن عضو شخص دیگری در صورتی که آن شخص قبلاً رضایت خود را کتباً نداده باشد باطل است. هرگاه بیمه‌گذار اهلیت قانونی نداشته باشد رضایت ولی یا قیم او شرط است. اگر بیمه راجع به عمر یا نقص یا شکستن عضو بدن جماعتی به طور کلی باشد میزان خسارت عبارت از مبلغی خواهد بود که مطابق تعرفه قبلاً بین طرفین معین می‌شود.

نایب رئیس - آقای اعتصام‌زاده

اعتصام‌زاده - راجع به این ماده یک توضیحی بنده می‌خواستم که آقای وزیر عدلیه لطفاً بفرمایند. در قسمت دوم نوشته شده است که: «بیمه عمر یا بیمه نقصان یا شکستن عضو شخص دیگری در صورتی که آن شخص قبلاً رضایت خود را کتباً نداده است باطل است.» این صحیح است ولی در قسمت آخر نوشته شده است اگر بیمه راجع به عمر یا نقص یا شکستن عضو بدن جماعتی به طور کلی باشد میزان خسارت عبارت از مبلغی خواهد بود که مطابق تعرفه قبلاً بین طرفین معین می‌شود. در این قسمت اخیر ماده هم آیا رضایت این جماعتی که نوشته شده است شرط است یا نه؟ مثلاً کارگران کارخانه یا محصلین یک مدرسه و امثال اینها آیا اینها هم باید رضایت قبلی بدهند یا نه؟ و تکلیف این قسمت چیست؟

مخبر - در قسمت دوم ماده ۲۳ قید شده است که اگر عضو شخص دیگری به بیمه گذاشته شده است رضایت آن شخص ثالث هم لازم است جلب شود در قضیه. پس این قاعده است وقتی که نقصان عضو ده نفر به بیمه گذاشته شد برای یک نفرش ما رضایت را جلب می‌کنیم و قید می‌کنیم پس برای ده نفر هم باید به طریق اولی رضایت را لازم شمرد و شرط است مثلاً فرض کنیم اعضای یک کارخانه را صاحب یک کارخانه ممکن است به بیمه گذارد و در حین استخدام ممکن است صاحب کارخانه این حق را برای خودش بگیرد از او و البته یک تعرفه هم برای خوش دارد چنانچه حالا کارکنان وزارت طرق و کارکنان راه‌آهن هم یک تعرفه و یک قرارداد مخصوصی دارند که اگر هر عضوی از اعضای بدن‌شان در نتیجه کار نقصی پیدا کرد اداره مطابق تعرفه و نظامنامه خودش به آنها حقی می‌دهد حالا ممکن است یک اداره هم به طور اجتماعی عمل جات خودش را بیمه بگذارد و در حین استخدام این حق را برای خودش نگاهداری کند ولی آنچه که از ماده برمی‌آید قاعده این است که رضایت آن جماعت یا آن شخص هم در این موقع باید جلب بشود حالا یا رضایت به فحوی و تضمن است یا به تصریح. (صحیح است)

وزیر عدلیه - بنده به این توضیح آقای مخبر اضافه می‌کنم که اگر بیمه منطبق با اشخاص معینی باشد البته رضایت آنها شرط است ولی اگر جماعت قابل تغییری باشد که منطبق با اشخاص معینی نشود مثلاً کارگران یک کارخانه که رئیس آن کارخانه کارگران خودش را به بیمه می‌خواهد بگذارد و امثال آن چون منطبق با اشخاص نمی‌شود و کارگران ممکن است دائماً تغییر پیدا کنند بنابراین رضایت آنها شرط نیست چون کلی است (صحیح است)

نایب رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - آقای وزیر عدلیه این توضیحی را که فرمودند بنده هم موافقم چون بنده می‌خواستم در این قسمت توضیحی داده شود و اجازه خواسته بودم ولی توضیح فرمودند البته در یک موردی که یک شخصی خودش ذی‌نفع است در آن امر حتماً رضایت آن شخص لازم است ولی وقتی یک جماعتی را می‌خواهند بیمه بدهند بالاخره جلب رضایت فرد فرد آنها که لازم نیست یعنی عملی نیست و یک مرتبه با همان تعرفه و مقرراتی که هست بیمه‌شان می‌کنند.

نایب رئیس - در ماده ۲۳ دیگر نظری نیست (اظهاری نشد) آقایان موافقین با این ماده برخیزند
(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده بیست و چهار:

ماده ۲۴ :

وجه بیمه عمر که باید بعد از فوت پرداخته شود به ورثه قانونی متوفی پرداخته می‌شود مگر این که در موقع عقد بیمه یا بعد از آن در سند بیمه قید دیگری شده باشد که در این صورت وجه متعلق به کسی خواهد بود که در سند بیمه اسم برده شده است

نایب رئیس - در ماده بیست و چهارم نظری نیست آقایان موافقین برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد،
ماده بیست و پنجم

ماده ۲۵ :

بیمه‌گذار حق دارد ذی‌نفع در سند بیمه عمر خود را تغییر دهد مگر آن که آن را به دیگری انتقال داده و بیمه‌نامه را هم به منتقل‌الیه تسلیم کرده باشد.

نایب رئیس - آقایان موافقین برخیزند.

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده بیست و شش

ماده ۲۶ :

در تمام مدت اعتبار قرارداد بیمه عمر بیمه‌گذار حق دارد وجه معینه در بیمه‌نامه را به دیگری منتقل نماید
انتقال مزبور باید به امضاء انتقال‌دهنده و بیمه‌گر برسد،

نایب رئیس - در این ماده هم نظری نیست موافقین برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. ماده بیست و
هفت

ماده ۲۷ :

اثرات قانونی انتقال وجه بیمه عمر از تاریخ فوت بیمه شده شروع می‌شود ولی اگر بیمه‌گذار از بابت آن
وجهی دریافت کرده یا نسبت به آن با بیمه‌گر معامله نموده باشد در کمال اعتبار خواهد بود.

نایب رئیس - آقایان موافقین با ماده ۲۷ قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده بیست و هشت

ماده ۲۸ :

بیمه‌گر مسئول خسارات ناشیه از جنگ و شورش نخواهد بود مگر آن که خلاف آن در بیمه‌نامه شرط شده باشد.

نایب رئیس - آقایان موافقین با ماده بیست و هشت قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد ماده بیست و نه

ماده ۲۹ :

در مورد بیمه مال منقول در صورت وقوع حادثه و پرداخت خسارت به بیمه‌گذار بیمه‌گر از هرگونه مسئولیت در مقابل ثالث بری می‌شود.

نایب رئیس - آقایان موافقین ماده ۲۹ قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۳۰

ماده ۳۰ :

بیمه‌گر در حدودی که خسارات وارده را قبول یا پرداخت می‌کند در مقابل اشخاصی که مسئول وقوع حادثه یا خسارت هستند قائم مقام بیمه‌گذار خواهد بود و اگر بیمه‌گذار اقدامی کند که منافی با عقد مزبور باشد در مقابل بیمه‌گر مسئول شناخته می‌شود.

نایب رئیس - آقایان موافقین با ماده سی‌ام برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۱

ماده ۳۱ :

در صورت توقف یا افلاس بیمه‌گر یا بیمه‌گذار طرف دیگر حق فسخ قرارداد را خواهد داشت.

نایب رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - راجع به این ماده در کمیسیون مذاکرات شد و به نظر بنده توضیحی لازم دارد که آقای وزیر عدلیه بفرمایند و آن راجع به این است که می‌نویسد اگر بیمه‌گر متوقف شد بیمه‌گذار حق دارد بیمه‌نامه را فسخ کند بدیهی است کسی که بیمه گذاشته برای این است اگر حادثه واقع شد بتواند خسارتش را از بیمه‌گر بگیرد وقتی که متوقف شد باید فسخ کند این را بنده اشکالی نمی‌بینم ولی در قسمت دیگر که اینجا قید کرده است که اگر بیمه‌گذار متوقف شد بیمه‌گر می‌تواند فسخ کند این را متوجه نشدم برای چیست برای این است

که گاهی می‌شود که یک اشخاص متوقف می‌شوند یک عده طلبکارهایی دارند مثلاً یک نفر متوقف شد و یک مال غیرمنقولی دارد که بیمه شده نزد بیمه‌گر و خیلی قیمتش گزاف است و بیمه شده است نزد بیمه‌گر و عده هم طلبکار دارد در این ماده حق داده شده است به محض این که بیمه‌گذار متوقف شد بیمه‌گری که ده سال است حقش را گرفته مطابق این ماده حق فسخ دارد در صورتی که اینجا اغلب بلکه همیشه آن منافع طلبکارها و بیمه‌گذار در این است که حق بیمه که در ماه یک مبلغی است بپردازند و نگذارند بیمه‌گر عقد را فسخ کند فرض بفرمائید در یک جایی هست که مالی بیمه شده متعلق به یک تاجر متوقف و ده نفر طلبکار دارد. اینها می‌بینند احتمال وقوع حادثه و خسارت دارد یا مال‌التجاره حمل شده و به دست طلبکاران رسیده است در این صورت به محض متوقف شدن این اجازه را بدهیم که می‌تواند بیمه‌گر فوری فسخ کند این بر ضرر طلبکارها است و علت هم ندارد بلکه بنده معتقدم مطابق بیمه‌گذار پرداخته نشد بیمه‌گر حق فسخ دارد در مورد توقف هم همین‌طور باشد اگر کسی موقوف شد و در نتیجه توقف اگر شخص ثالثی تبرعاً نیامورد حق بیمه را بدهد یا خود طلبکارها حق بیمه را نرساندند بالنتیجه در اثر توقف او حق بیمه بیمه‌گر نرسید البته می‌تواند فسخ کند ولی اگر اینها حق بیمه‌شان را پرداختند بیمه‌گر حق ندارد فسخ کند این است که بنده عقیده دارم در این ماده قید شود که در صورت افلاس یا توقف بیمه‌گر بیمه‌گذار حق فسخ قرارداد بیمه را خواهد داشت

نایب رئیس - آقای مؤیداحمدی

مؤیداحمدی - عرض کنم پیشنهادی رسیده است که مطابق می‌شود به نظر آقای دکتر جوان اگر آقای وزیر عدلیه و آقای مخبر هم موافقت بفرمایند ماده ۳۱ این‌طور نوشته شود:

در صورت توقف یا افلاس بیمه‌گر بیمه‌گذار حق فسخ قرارداد را خواهد داشت

وزیر عدلیه - بنده با این اصلاح موافقت می‌کنم در کمیسیون هم مذاکره شد و قرار شد که یک مطالعاتی هم بشود و مطالعات را کردم و نظرم نبود که این نظر شامل بیمه عمر هم می‌شود ولی معهداً بنده با این فرمولی که پیشنهاد شده است موافقت می‌کنم

مخبر - بنده هم موافقت می‌کنم.

نایب رئیس - پیشنهادی هم از آقای کاشف رسیده است همین‌طور است و نظر ایشان هم تأمین می‌شود.

کاشف - بلی تأمین است.

نایب رئیس - رأی می‌گیریم به ماده ۳۱ با اصلاحی که شده آقایان موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده سی و دوم:

ماده ۳۲ :

در صورت ورشکستگی بیمه‌گر بیمه‌گذاران نسبت به سایر طلبکاران حق تقدم دارند و بین معاملات مختلف بیمه در درجه اول حق تقدم با معاملات بیمه عمر است.

نایب رئیس - آقای کاشف

کاشف - به عقیده بنده عبارت حق تقدم یک قدری مجمل است شاید بعضی‌ها طور دیگر تعبیر کنند یعنی مثلاً منظور این است که این حق یک حق ممتاز است یک طلب ممتاز است از این جهت بنده خواستم یک توضیحی داده شود که معلوم شود.

وزیر عدلیه - اگر ممتاز می‌نوشتیم ممکن بود که به یک طلبکارهای ممتاز دیگر هم داشته باشد این که حق تقدم نوشتیم برای این است که بر طلبکاران ممتاز و عادی هم حق تقدم داشته باشد.

نایب رئیس - آقایان موافقین با ماده ۳۲ برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. ماده ۳۳

ماده ۳۳ :

بیمه‌گر نسبت به حق بیمه در مقابل هرگونه طلبکاری بر مال بیمه شده حق تقدم دارد حتی اگر طلب سایرین به موجب سند رسمی باشد.

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - بنده تصور می‌کنم لازم است که آقای وزیر عدلیه به یک توضیحی در این خصوص بفرمایند اینجا می‌نویسد «حتی اگر سند رسمی باشد» این آدم استحکام و قدرت سند رسمی را از بین می‌برد البته یک کسی که سند رسمی دارد سند رسمی همیشه مقدم است این است که خواهش می‌کنم یک توضیحی بدهند که مطلب واضح و روشن شود.

مخبر - عرض کنم که سند رسمی مطابق تعریف قانون مدنی یکی اسنادی است که در دفاتر رسمی مطابق تشریفات معینه تنظیم شده باشد و یکی هم سندی است که طرف در محکمه قبول کرده باشد و به صحتش اقرار کرده باشد بنابراین این سند هم عنوان رسمیت دارد و این قید تولید این اشتباه را نکند که یک طلبی

که من با سند رسمی داشته باشم این ممتاز است ممکن است که طرفی هم سند مرا قبول کند و این هم عنوان رسمیت پیدا کند ولی در اینجا بیمه‌گذاران نسبت به حق خودشان بر سایر طلبکاران حق ممتاز دارند. نایب رئیس - موافقین با ماده ۳۳ قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۳۴ قرائت می‌شود.

ماده ۳۴ :

اگر در یک قرارداد بیمه موضوعات مختلفی بیمه شده باشد در صورت اثبات تقلب از طرف بیمه‌گذار نسبت به یکی از آن موضوعات بطلان نسبت به سایر موضوعات نیز سرائت کرده تمام قرارداد باطل خواهد بود. موضوعات مختلفی که در یک بیمه‌نامه ذکر می‌شود در حکم یک قرارداد محسوب است.

نایب رئیس - آقای زوار

زوار - اینجا هم بنده لازم می‌دانم که آقای مخبر محترم توضیح بدهند چون می‌نویسد در صورت اثبات تقلب از طرف بیمه‌گذار نسبت به یکی از آن موضوعات بطلان نسبت به سایر موضوعات نیز سرائت کرده تمام قرارداد باطل خواهد بود خوب اگر این تقلب ظاهر شد سوای فسخ طبق قانون مجازات عمومی هم با او رفتار خواهد شد یا فقط به این اکتفا می‌شود که چون تقلب کرده فسخ می‌شود و همین کافی است؟

مخبر - عرض کنم فسخ و بطلان قرارداد بیمه این است که موضوعات مختلفی ضمن یک عقد مورد تعهد واقع شده باشد مثلاً کشتی حامل اجناس تجارتي را بیمه کردیم به اضافه چند تا اتومبیل به اضافه چند تا آپارتمان وقتی که اینها مجموعاً بیمه شده است محتویات این کشتی را شما صورت دادید که میوه‌جات است در حالی که دینامیت حمل شده یا مواد محترقه اگر صاحبش می‌گفت که اینها دینامیت و مواد محترقه است از این مواد محترقه بیمه‌گر بیشتر حق بیمه می‌گرفت ولی می‌گوید گندم است یا میوه یا چیزهای دیگری که کمتر مورد حریق واقع می‌شود وقتی که در یکی از سه موضوعی که گفته است تقلب داشته چون ضمن این عقد واقع شده و تفاوتش هم برای بیمه‌گر مقدار زیادی می‌باشد البته برای او حق بطلان ایجاد خواهد کرد. یک قسمت هم این است که تکلیف تقلب کننده چیست؟ تکلیف تقلب کننده را ماده ۲۳۸ قانون مجازات عمومی

معین کرده است که هر کس به وسائل تقلبی متوسل شود برای این که مقداری از مال غیر را بخورد به شش ماه الی دو سال حبس تأدیبی محکوم است. و اگر شروع کرد و به نتیجه نرسید فلان قدر و اگر تطبیق کرد این عمل تقلب با ماده که به فلان مقدار مجازات محکوم می شود یعنی اگر عملش یا سوء قصد و عمداً بوده که حق ندارد پولش را پس بگیرد و تعقیب جزائی هم خواهد شد و اگر هم از روی عمد نبوده مشمول ماده ای است که چند دقیقه قبل تصویب شد.

نایب رئیس - موافقین با ماده ۳۴ برخیزند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۳۵ قرائت می شود.

ماده ۳۵ :

طرفین می توانند در قراردادهای بیمه هر شرط دیگری بنمایند لیکن مورد مذکوره در ماده ۱۶ را نمی توانند تقلیل دهند ولی ممکن است موعده را به رضایت یکدیگر تمدید کنند. این قانون شامل قراردادهای گذشته بیمه نیز خواهد بود.

نایب رئیس - موافقین با ماده ۳۵ برخیزند.

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده ۳۶

ماده ۳۶ :

مرور زمان دعاوی ناشی از بیمه دو سال است و ابتدای آن از تاریخ وقوع حادثه منشاء دعوی خواهد بود لیکن دعاوی که قبل از اجرای این قانون در محاکم طرح شده باشد مشمول این ماده نخواهد بود.

نایب رئیس - آقای طهرانچی

طهران چی - دو سال از تاریخ وقوع حادثه برای دعاوی که قبلاً مطرح شده است مرور زمان معین شده است که بعد از دو سال مرور زمان تمام می‌شود اما دعاوی هست که هنوز مطرح نشده و الان ممکن است که دو سال ازش گذشته باشد. حالا ما تازه قانون بیمه پیدا کرده‌ایم برای او هم یک مرور زمانی قائل شدیم عرض کردم دعاوی که مرور زمان درش بوده و مطرح است بلی تکلیفش معین شده ولی دعاوی مطرح نشده که نزدیک به دو سال است یا دو سال ازش گذشته بایستی یک تکلیفی برای آنها معین شود که یک ماه دو ماه از تاریخ تصویب آنها هم بتوانند دعوی خود را تعقیب کنند.

وزیر عدلیه - اگر آقای طهران چی دقت کنند اینجا نوشته‌ایم دعاوی که قبل از اجرای این قانون. تا تاریخ اجرای این قانون ما مدتی وقت داریم تا این قانون برود به هیئت دولت و از آنجا به صحنه همایونی موشح شود و بعد در مجله رسمی اعلان شود مدتی وقت لازم دارد و برای این مراحل تا دو ماه دیگر وقت است بنابراین هر کس که می‌بیند دعوايش در شرف مرور زمان است می‌رود تکلیفش را معین می‌کند وقتی که در محاکم مطرح شد مشمول این قانون نخواهد بود و مشمول قوانین عمومی راجع به مرور زمان است.

نایب رئیس - آقایانی که با ماده ۳۶ موافقت دارند برخیزند.

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. مذاکره در کلیات است جمعی از نمایندگان - مخالفی نیست.

نایب رئیس - رأی می‌گیریم به این قانون که مشتمل بر ماده ۳۶ است موافقین برخیزند.

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد.

۵ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

نایب رئیس - اگر اجازه می‌فرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آتیه روز سه‌شنبه ۱۴

اردیبهشت دستور لوابح موجوده

(مجلس ۲۰ دقیقه قبل از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر طاهری

قانون بیمه

معاملات بیمه

ماده ۱ - بیمه عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می‌کند در ازاء پرداخت وجه یا جوهی از طرف دیگر در صورت وقوع یا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده یا وجه معینی بپردازد. متعهد را بیمه‌گر طرف تعهد را بیمه‌گذار وجهی را که بیمه‌گذار به بیمه‌گر می‌پردازد حق بیمه و آنچه را که بیمه می‌شود موضوع بیمه نامند.

ماده ۲ - عقد بیمه و شرایط آن باید به موجب سند کتبی باشد و سند مزبور موسوم به بیمه‌نامه خواهد بود.

ماده ۳ - در بیمه‌نامه باید امور ذیل به‌طور صریح قید شود.

۱ - تاریخ انعقاد قرارداد

۲ - اسم بیمه‌گر و بیمه‌گذار

۳ - موضوع بیمه

۴ - حادثه یا خطری که عقد بیمه به مناسبت آن به عمل آمده است.

۵ - ابتدا و انتهای بیمه

۶ - حق بیمه

۷ - میزان تعهد بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه

ماده ۴ - موضوع بیمه ممکن است مال باشد اعم از عین یا منفعت یا هر حق مالی یا هر نوع مسئولیت حقوقی مشروط بر این که بیمه‌گذار نسبت به بقاء آنچه بیمه می‌دهد ذی‌نفع باشد و همچنین ممکن است بیمه برای حادثه یا خطری باشد که از وقوع آن بیمه‌گذار متضرر می‌گردد.

ماده ۵ - بیمه‌گذار ممکن است اصیل باشد یا به یکی از عناوین قانونی نمایندگی صاحب مال یا شخص ذی نفع را داشته یا مسئولیت حفظ آن را از طرف صاحب مال داشته باشد.

ماده ۶ - هر کس بیمه می‌دهد بیمه متعلق به خود اوست مگر آن که در بیمه‌نامه تصریح شده باشد که مربوط به دیگری است لیکن در بیمه حمل و نقل ممکن است بیمه‌نامه بدون ذکر اسم (به نام حامل) تنظیم شود.

ماده ۷ - طلبکار می‌تواند مالی را که در نزد او وثیقه یا رهن است بیمه دهد در این صورت هرگاه حادثه نسبت به مال مزبور رخ دهد از خساراتی که بیمه‌گر باید بپردازد تا میزان آنچه را که بیمه‌گذار در تاریخ وقوع حادثه طلبکار است به شخص او و بقیه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت.

ماده ۸ - در صورتی که مالی بیمه شده باشد در مدتی که بیمه باقی است نمی‌توان همان مال را به نفع همان شخص و از همان خطر مجدداً بیمه نمود.

ماده ۹ - در صورتی که مالی به کمتر از قیمت بیمه شده باشد نسبت به بقیه قیمت می‌توان آن را بیمه نمود در این صورت هر یک از بیمه‌گران به نسبت مبلغی از مال که بیمه کرده است مسئول خواهد بود.

ماده ۱۰ - در صورتی که مالی به کمتر از قیمت واقعی بیمه شده باشد بیمه‌گر فقط به تناسب مبلغی که بیمه کرده است با قیمت واقعی مال مسئول خسارت خواهد بود.

فسخ و بطلان

ماده ۱۱ - چنانچه بیمه‌گذار یا نماینده او با قصد تقلب مالی را اضافه بر قیمت عادلانه در موقع عقد قرارداد بیمه شده باشد عقد بیمه باطل و حق بیمه در یافتی قابل استرداد نیست.

ماده ۱۲ - هرگاه بیمه‌گذار عمداً از اظهار مطالبی خوداری کند یا عمداً اظهارات کاذبه بنماید و مطالب اظهار نشده یا اظهارات کاذبه طوری باشد که موضوع خطر را تغییر داده یا از اهمیت آن در نظر بیمه‌گر بکاهد عقد بیمه باطل خواهد بود حتی اگر مراتب مذکوره تأثیری در وقوع حادثه نداشته باشد. در این صورت نه فقط وجوهی که بیمه‌گذار پرداخته است قابل استرداد نیست بلکه بیمه‌گر حق دارد اقساط بیمه را که تا آن تاریخ عقب افتاده است نیز از بیمه‌گذار مطالبه کند.

ماده ۱۳ - اگر خودداری از اظهار مطالبی یا اظهارات خلاف واقع از روی عمد نباشد عقد بیمه باطل نمی‌شود - در این صورت هرگاه مطلب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع قبل از وقوع حادثه معلوم شود بیمه‌گر حق دارد با اضافه حق بیمه را از بیمه‌گذار در صورت رضایت او دریافت داشته قرارداد را ابقاء کند و یا قرارداد بیمه را فسخ کند - در صورت فسخ بیمه‌گر باید مراتب را به موجب اظهارنامه یا نامه سفارشی دو قبضه به بیمه‌گذار اطلاع دهد اثر فسخ ده روز پس از ابلاغ مراتب به بیمه‌گذار شروع می‌شود و بیمه‌گر باید اضافه حق بیمه دریافتی تا تاریخ فسخ را به بیمه‌گذار مسترد دارد. در صورتی که مطلب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع بعد از

وقوع حادثه معلوم شود خسارت به نسبت وجه بیمه پرداختی و وجهی که بایستی در صورت اظهار خطر به طور کامل و واقع پرداخته شده باشد تقلیل خواهد یافت.

ماده ۱۴ - بیمه‌گر مسئول خسارات ناشیه از تقصیر بیمه‌گذار یا نمایندگان او نخواهد بود.

ماده ۱۵ - بیمه‌گذار باید برای جلوگیری از خسارت مراقبتی را که عادتاً هر کس از مال خود می‌نماید نسبت به موضوع بیمه نیز بنماید و در صورت نزدیک شدن حادثه یا وقوع آن اقداماتی را که برای جلوگیری از سرایت و توسعه خسارت لازم است به عمل آورد. اولین زمان امکان و منتهی در ظرف پنج روز از تاریخ اطلاع خود از وقوع حادثه بیمه‌گر را مطلع سازد و الا بیمه‌گر مسئول نخواهد بود مگر آن که بیمه‌گذار ثابت کند که به واسطه حوادثی که خارج از اختیار او بوده است اطلاع به بیمه‌گر در مدت مقرر برای او مقدور نبوده است. مخارجی که بیمه‌گذار برای جلوگیری از توسعه خسارت می‌نماید بر فرض که منتج به نتیجه نشود به عهده بیمه‌گر خواهد بود ولی هرگاه بین طرفین در موضوع لزوم مخارج مزبوره یا تناسب آن با موضوع بیمه اختلافی ایجاد شود حل اختلاف به حکم یا محکمه رجوع می‌شود.

ماده ۱۶ - هرگاه بیمه‌گذار در نتیجه عمل خود خطری را که به مناسبت آن بیمه منعقد شده است تشدید کند یا یکی از کیفیات یا وضعیت موضوع بیمه را به طوری تغییر دهد که اگر وضعیت مزبور قبل از قرارداد موجود بود بیمه‌گر حاضر برای انعقاد قرارداد با شرایط مذکوره در قرارداد نمی‌گشت باید بیمه‌گر را بلافاصله از آن مستحضر کند - اگر تشدید خطر یا تغییر وضعیت موضوع بیمه در نتیجه عمل بیمه‌گذار نباشد مشارالیه باید مراتب را در ظرف ده روز از تاریخ اطلاع خود رسماً به بیمه‌گر اعلام کند. در هر دو مورد مذکور در فوق بیمه‌گر حق دارد اضافه حق بیمه را معین نموده به بیمه‌گذار پیشنهاد کند و در صورتی که بیمه‌گذار حاضر برای قبولی و پرداخت آن نشود قرارداد را فسخ کند و اگر تشدید خطر در نتیجه عمل خود بیمه‌گذار باشد خسارات وارده را نیز از مجرای محاکم عمومی از او مطالبه کند و در صورتی که بیمه‌گر پس از اطلاع تشدید خطر به نحوی از انحاء رضایت به بقای عقد قرارداد داده باشد مثل آن که اقساطی از وجه بیمه را پس از اطلاع از مراتب از بیمه‌گذار قبول کرده یا خسارت بعد از وقوع حادثه به او پرداخته باشد دیگر نمی‌تواند به مراتب مذکوره استناد کند - وصول اقساط حق بیمه بعد از اطلاع از تشدید خطر یا پرداخت خسارت پس از وقوع حادثه و نحو آن دلیل بر رضایت بیمه‌گر به بقاء قرارداد می‌باشد.

ماده ۱۷ - در صورت فوت بیمه‌گذار یا انتقال موضوع بیمه به دیگری اگر ورثه یا منتقل‌الیه کلیه تعهداتی را که به موجب قرارداد به عهده بیمه‌گذار بوده است در مقابل بیمه‌گر اجرا کند عقد بیمه به نفع ورثه یا منتقل‌الیه به اعتبار خود باقی می‌ماند مع هذا هر یک از بیمه‌گر یا ورثه یا منتقل‌الیه حق فسخ آن را نیز خواهد داشت. بیمه‌گر حق دارد در ظرف سه ماه از تاریخی که منتقل‌الیه قطعی موضوع بیمه تقاضای تبدیل بیمه‌نامه را به نام خود می‌نماید عقد بیمه را فسخ کند. در صورت انتقال موضوع بیمه به دیگری ناقل مسئول کلیه اقساط عقب افتاده وجه بیمه در مقابل بیمه‌گر خواهد بود لیکن از تاریخی که انتقال را به بیمه‌گر به موجب نامه سفارشی یا اظهارنامه اطلاع می‌دهد نسبت به اقساطی که از تاریخ اطلاع به بعد باید پرداخته شود مسئول نخواهد بود. اگر ورثه یا منتقل‌الیه متعدد باشند هر یک از آنها نسبت به تمام وجه بیمه در مقابل بیمه‌گر مسئول خواهد بود.

ماده ۱۸ - هرگاه معلوم شود خطری که برای آن بیمه به عمل آمده قبل از عقد قرارداد واقع شده بوده است قرارداد بیمه باطل و بی‌اثر خواهد بود در این صورت اگر بیمه‌گر وجهی از بیمه‌گذار گرفته باشد عشر از مبلغ مزبور را به عنوان مخارج کسر و بقیه را باید به بیمه‌گذار مسترد دارد.

مسئولیت بیمه‌گر

ماده ۱۹ - مسئولیت بیمه‌گر عبارت است از تفاوت قیمت مال بیمه شده بلافاصله قبل از وقوع حادثه با قیمت باقی‌مانده آن بلافاصله بعد از حادثه - خسارت حاصله به پول نقد پرداخته خواهد شد مگر این که حق تعمیر و یا عوض برای بیمه‌گر در سند بیمه پیش‌بینی شده باشد در این صورت بیمه‌گر ملزم است موضوع بیمه را در مدتی که عرفاً کمتر از آن نمی‌شود تعمیر کرده یا عوض را تهیه و تحویل نماید. در هر صورت حداکثر مسئولیت بیمه‌گر از مبلغ بیمه شده تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۲۰ - بیمه‌گر مسئول خساراتی که از عیب ذاتی مال ایجاد می‌شود نیست مگر آن که در بیمه‌نامه شرط خلافی شده باشد.

ماده ۲۱ - خسارات وارده از حریق که بیمه‌گر مسئول آن است عبارت است از:

- ۱ - خسارت وارده به موضوع بیمه از حریق اگرچه حریق در نزدیکی آن واقع شده باشد،
- ۲ - هر خسارت یا تنزل قیمت وارده به اموال از آب یا هر وسیله دیگری که برای خاموش کردن آتش به کار برده شده است.
- ۳ - تلف شدن یا معیوب شدن مال در موقع نجات دادن آن از حریق.
- ۴ - خسارت وارده به اموال بیمه شده در نتیجه خراب کردن کلی یا جزئی بنا برای جلوگیری از سرایت یا توسعه حریق.

ماده ۲۲ - در بیمه‌های ذیل خسارت به این طریق حساب می‌شود:

- ۱ - در بیمه حمل و نقل قیمت مال در مقصد.
 - ۲ - در بیمه منافی که متوقف بر امری است منافی که در صورت پیشرفت امر عاید بیمه‌گذار می‌شد.
 - ۳ - در بیمه محصول زراعتی قیمت آن در سر خرمن و موقع برداشت محصول.
- برای تعیین میزان واقعی خسارت مخارج و حق‌الزحمه که در صورت عدم وقوع حادثه به مال تعلق می‌گرفت از اصل قیمت کسر خواهد شد و در هر صورت میزان خسارت از قیمت معینه در بیمه‌نامه تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۲۳ - در بیمه عمر یا نقص یا شکستن عضوی از اعضاء بدن مبلغ پرداختی بعد از مرگ یا نقصان عضو باید به‌طور قطع در موقع عقد بیمه بین طرفین معین شود. بیمه عمر یا بیمه نقصان یا شکستن عضو شخص دیگری در صورتی که آن شخص قبلاً رضایت خود را کتباً نداده باشد باطل است. هرگاه بیمه‌گذار اهلیت قانونی

نداشته باشد رضایت ولی یا قیم او شرط است. اگر بیمه راجع به عمر یا نقص یا شکستن عضو بدن جماعتی به طور کلی باشد میزان خسارت عبارت از مبلغی خواهد بود که مطابق تعرفه قبلاً بین طرفین معین می‌شود.

ماده ۲۴ - وجه بیمه عمر که باید بعد از فوت پرداخته شود به ورثه قانونی متوفی پرداخته می‌شود مگر این که در موقع عقد بیمه یا بعد از آن در سند بیمه قید دیگری شده باشد که در این صورت وجه بیمه متعلق به کسی خواهد بود که در سند بیمه اسم برده شده است.

ماده ۲۵ - بیمه‌گذار حق دارد ذی‌نفع در سند بیمه عمر خود را تغییر دهد مگر آن که آن را به دیگری انتقال داده و بیمه‌نامه را هم به منتقل‌الیه تسلیم کرده باشد.

ماده ۲۶ - در تمام مدت اعتبار قرارداد بیمه عمر بیمه‌گذار حق دارد وجه معینه در بیمه‌نامه را به دیگری منتقل نماید انتقال مزبور باید به امضاء انتقال‌دهنده و بیمه‌گر برسد.

ماده ۲۷ - اثرات قانونی انتقال وجه بیمه عمر از تاریخ فوت بیمه شده شروع می‌شود ولی اگر بیمه‌گذار بابت آن وجهی دریافت کرده یا نسبت به آن با بیمه‌گر معامله نموده باشد در کمال اعتبار خواهد بود.

ماده ۲۸ - بیمه‌گر مسئول خسارات ناشیه از جنگ و شورش نخواهد بود مگر آن که خلاف آن در بیمه‌نامه شرط شده باشد.

ماده ۲۹ - در مورد بیمه مال منقول در صورت وقوع حادثه و پرداخت خسارت به بیمه‌گذار بیمه‌گر از هر گونه مسئولیت در مقابل ثالث بری می‌شود.

ماده ۳۰ - بیمه‌گر در حدودی که خسارات وارده را قبول یا پرداخت می‌کند در مقابل اشخاصی که مسئول وقوع حادثه یا خسارت هستند قائم‌مقام بیمه‌گذار خواهد بود و اگر بیمه‌گذار اقدامی کند که منافی با عقد مزبور باشد در مقابل بیمه‌گر مسئول شناخته می‌شود.

ماده ۳۱ - در صورت توقف یا افلاس بیمه‌گر بیمه‌گذار حق فسخ قرارداد را خواهد داشت.

ماده ۳۲ - در صورت ورشکستگی بیمه‌گر بیمه‌گذاران نسبت به سایر طلبکاران حق تقدم دارند و بین معاملات مختلف بیمه در درجه اول حق تقدم با معاملات بیمه عمر است.

ماده ۳۳ - بیمه‌گر نسبت به حق بیمه در مقابل هر گونه طلبکاری بر مال بیمه شده باشد در صورت اثبات تقلب از طرف بیمه‌سایرین به موجب سند رسمی باشد.

ماده ۳۴ - اگر در یک قرارداد بیمه موجب موضوعات مختلفه بیمه شده باشد در صورت اثبات تقلب از طرف بیمه‌گذار نسبت به یکی از آن موضوعات بطلان نسبت به سایر موضوعات نیز سرایت کرده تمام قرارداد باطل خواهد بود. موضوعات مختلفه که در یک بیمه‌نامه ذکر می‌شود در حکم یک قرارداد محسوب است.

ماده ۳۵ - طرفین می‌توانند در قراردادهای بیمه هر شرط دیگری بنمایند لیکن موعده مذکوره در ماده ۱۶ را نمی‌توانند تقلیل دهند ولی ممکن است موعده را بر رضایت یکدیگر تمدید کنند. این قانون شامل قراردادهای گذشته بیمه نیز خواهد بود.

ماده ۳۶ - مرور زمان دعاوی ناشی از بیمه دو سال است و ابتدای آن از تاریخ وقوع حادثه منشاء دعوی خواهد بود لکن دعاوی که قبل از اجرای این قانون در محاکم طرح شده باشد مشمول این ماده نخواهد بود.

این قانون که مشتمل بر سی و شش ماده است در جلسه هفتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و شانزده به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

نواب رئیس

مرتضی بیات - دکتر طاهری

گردآوری : جواد قبادی